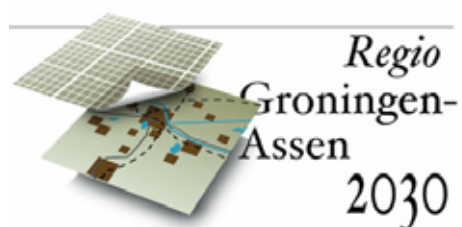

Voorlopig Ontwerp 1 oktober 2003

REGIO GRONINGEN-ASSEN

- SAMEN STERK IN HET NETWERK -

DEEL I VISIE

Hoofdstuk 1 INLEIDING	3
Hoofdstuk 2 DE REGIO IN PERSPECTIEF	5
2.1 De regionale ambitie	5
2.2. De regionale agenda	6
2.3. De ruimtelijke hoofdkeuzen	7
Hoofdstuk 3 DE PROGRAMMA'S VOOR DE REGIO	9
A. HET STEDELIJK GEBIED (RODE NETWERK)	9
A.1 De programma's voor het stedelijk gebied	10
WONEN	10
WERKEN	12
MOBILITEIT EN INFRASTRUCTUUR	14
A.2. Beschrijving profiel van de stedelijke centra	15
Stedelijk gebied Groningen-Haren	15
Assen	16
Hoogezand-Sappemeer	16
Leek-Roden	16
A.3. Regionale samenwerkingsinzet	17
B. HET LANDELIJKE GEBIED (HET GROEN-BLAUWE NETWERK)	19
B.1. Beschrijving van het landelijke gebied	19
B. 2 Beschrijving van het profiel voor deelgebieden	21
B.3. De samenwerkingsinzet	22
HOOFDSTUK 4. DE ORGANISATIE	23
4.1. UITVOERING	23
4. 2. COMMUNICATIE	23
4.3. SAMENWERKING	24
4. 4. FINANCIËN	24
4. 5. DE REGIO-ORGANISATIE	25
Bijlage 1 Bevolkingsontwikkeling en woningaantallen	27

Hoofdstuk 1 INLEIDING

Resultaten en ambities

De regio Groningen-Assen is een fantastisch gebied, gelegen in de luwte van de hectische Randstad en vlakbij de Waddenzee. Een gebied met afwisselende landschappen, met landbouw en natuur, met beslotenheid en ruimte. Een gebied met dorpen en steden, drukte en rust. Met topvoorzieningen en zorg-opmaat, met respect voor traditie en ruimte voor vernieuwing.

De afgelopen jaren is er heel wat bereikt in de regio Groningen-Assen. Er is gewerkt aan de economische ontwikkeling en aan het verkleinen van de achterstanden op de arbeidsmarkt. Er zijn aantrekkelijke woonmilieus gerealiseerd. Er is een goed begin gemaakt met het opknappen van verouderde wijken. Er is gewerkt aan het beschermen van de landschappelijke kwaliteiten. Er zijn bijzondere voorzieningen totstandgekomen en spraakmakende evenementen georganiseerd. Er is op allerlei manieren werk gemaakt van de bereikbaarheid van en binnen de regio. De veelkleurigheid en de keuzemogelijkheden zijn de afgelopen jaren verder toegenomen.

In de regio Groningen-Assen wordt beter samengewerkt. De eerste Regiovisie Groningen-Assen 2030 en het bijbehorende convenant hebben de lijnen daarvoor uitgezet. Tegenwoordig wordt er gemakkelijker over grenzen heengestapt en ook de onderlinge afstemming van het beleid is beter geworden. Er kwamen gezamenlijke initiatieven en samen werden er tal van nieuwe plannen gemaakt. Ook landelijk is de positie van de regio in Noord-Nederland als nationaal stedelijk netwerk duidelijk onderstreept.

Bedreigingen en oplossingen

De wereld blijft veranderen en steeds moet er antwoord op nieuwe vragen komen. De regio Groningen-Assen kan de komende jaren beslist niet stil blijven zitten. Bestaande kwaliteiten zullen beschermd en verder uitgebouwd moeten worden. Voor de zwakke punten en de bedreigingen moeten er oplossingen komen. Denk bijvoorbeeld aan de watersystemen en de waterberging, de wijkvernieuwing en de toenevende mobiliteit.

De grootste bedreiging vormt de drastische teruggang in de economische groei van dit moment waarvan het nog onduidelijk is op welk moment er een ommekeer ten goede zal komen. De werkloosheid neemt weer toe, investeringen nemen af en er zijn bezuinigingen op vrijwel alle gebieden. De onzekerheden over de toekomst worden dan ook weer groter. Daarmee wordt het realiseren van de ambities van de regio moeilijker. Dit vraagt om meer selectiviteit, zowel bij het besteden van het geld als ten aanzien van de ambities.

Koppeling met kernzone

De regio Groningen-Assen neemt een bijzondere positie binnen Noord-Nederland in. Deze positie moet verder worden uitgebouwd. De regio heeft als 'stedelijk netwerk' een taak en een verantwoordelijkheid voor een veel groter gebied dan de regio alleen. De bundeling van de verstedelijking op noordelijk niveau leidt tot een forse verhoging van de verstedelingsopgave van de regio.

De regio kan zorgen voor een koppeling tussen de Europese kernzone waar de Randstad deel van uitmaakt, en Noord-Europa. Daarmee vervult de regio een schragende functie voor de Randstad. Kenmerken zijn de waarde van de regio als kenniscentrum en laboratorium in combinatie met ontspannen groene stedelijkheid. Dus zal de regio Groningen-Assen een directe en snelle verbinding met de Randstad nodig hebben via de Zuiderzeelijn. Op deze manier kan de regio zijn rol pas goed spelen. Ook al zorgt dat voor meer druk en betekent het een zwaardere opdracht.

Goede balans

Het uitvoeren van de opdracht vereist een goede balans tussen de stedelijke en landelijke gebieden en een specialisatie van de verschillende deelgebieden en kernen. De aanwezige kwaliteiten zullen moeten worden benut en benadrukt. Er zal aandacht moeten zijn voor een hechte structuur tussen de verschillende delen. De steden kunnen niet zonder het landelijk gebied, het landelijk gebied niet zonder de steden. Hetzelfde geldt voor de ruimtelijke zones die moeten zorgen voor samenhang, specificiteit en een snelle onderlinge bereikbaarheid. Een sterkere inzet en afstemming van de ruimtelijke ordening op het

Kolibri-project is dan ook noodzakelijk om er in de toekomst voor te zorgen dat de regio hoogwaardig en soepel kan blijven doorstromen.

Er zal ook sprake moeten zijn van een grotere selectiviteit. In de zogeheten T-structuur rond de internationale verbindingen moeten de grootste uitbreidings- en vernieuwingsopgaven worden geconcentreerd. Zo kan er optimaal worden gebruikgemaakt van infrastructuur en voorzieningen en ontstaan er goede mogelijkheden voor het stimuleren en realiseren van hoogwaardig openbaar vervoer. Hierdoor kunnen in de landschappelijke gebieden vooral de cultuurhistorische, natuurlijke, recreatieve en agrarische kwaliteiten centraal blijven staan.

De regio Groningen-Assen maakt een keus voor de groei van de economie waardoor er voldoende banen komen om de achterstand nu eens écht in te lopen en deze sociale bedreiging weg te werken. Zoiets lukt niet zonder een uitstekend vestigingsklimaat met aantrekkelijke en goede (inter)nationaal bereikbare bedrijfs- en kantorenlocaties en topvoorzieningen op het gebied van onderwijs, medische zorg, cultuur, recreatie en detailhandel. Daarvoor is natuurlijk ook een gevarieerd aanbod aan woonmilieus noodzakelijk.

Meer op eigen kracht

De afgelopen jaren is er al veel op gang gekomen. Nu gaat het om het concretiseren van die ambities en plannen. Dat is een van de redenen om de visie en het programma regelmatig tegen het licht te houden. Bovendien is het een feit dat er zich juist op dit moment van concretisering grote veranderingen voor op het gebied van de middelen voordoen. Het rijk bezuinigt en trekt zich meer en meer terug en dus zal de regio meer op eigen kracht vooruit moeten zien te komen. Dit heeft een aantal consequenties:

- De regio zal nog sterker dan voorheen zijn ambities zelf moeten vaststellen, uitvoeren en handhaven. De Regiovisie moet vertaald worden in juridisch harde provinciale en gemeentelijke plannen. De organisatie, de sturing en het beheer moeten nog beter en meer resultaatgericht.
- Er zullen keuzes gemaakt moeten worden. Scherpere prioriteiten zijn noodzakelijk om de schaarse middelen zo goed en efficiënt mogelijk te besteden.
- De afstemming tussen de verschillende programma's, het zoeken naar synergie en de fasering en controle binnen de programma's zal veel aandacht moeten krijgen om zo concurrentie, versnippering van energie en verspilling te voorkomen.
- Verantwoordelijkheden moeten zoveel mogelijk worden neergelegd bij die partij die er de meeste belangen bij heeft en de realisatie op zich neemt.
- Er wordt een groter offer gevraagd van alle deelnemers om het Regiofonds substantieel op te hogen. Mogelijke partners zoals marktpartijen moeten tot samenwerking worden uitgenodigd zodat nieuwe geldstromen kunnen worden aangeboord. Denk hier bijvoorbeeld aan zogeheten PPS-constructies.
- In de toekomst zullen marktpotentie en marktpositie nog nadrukkelijker de bepalende factoren vormen bij het realiseren van de doelen die de regio zich stelt.

Gemeenschappelijk kader

De Regiovisie wil een gemeenschappelijk kader bieden. Het is een toekomstvisie in hoofdlijnen met een globaal programma en met een groot aantal opgaven die moeten worden uitgewerkt en gerealiseerd. Het gaat uiteraard om de hoofdlijnen. Over enkele jaren zal er opnieuw moeten kunnen worden ingespeeld op veranderingen. Bovendien kan de concrete situatie op lokaal niveau sterk van invloed zijn op het vinden van de beste oplossingsrichting.

Deze nieuwe Regiovisie kiest nog nadrukkelijker dan zijn voorganger voor selectiviteit en verscheidenheid als kwaliteiten. Het gaat om het feit dat hier vlak naast elkaar verschillende milieus voorkomen die geworteld zijn in unieke landschappen en het gaat om de kansen die de regio biedt voor nieuwe ontwikkelingen op het gebied van economie, wonen en verkeer. Met de Randstad op korte afstand en hiermee verbonden via een goede en snelle verbinding in de vorm van de Zuiderzeelijn.

Deze Regiovisie biedt veel minder dan de vorige een vastomlijnd ontwerp. Er is nadrukkelijk voor gekozen om de verantwoordelijkheden bij die partij te leggen die het meest direct betrokken is bij de realisatie van een bepaalde opgave. Regelmatig zal door middel van monitoren en evalueren moeten worden nagegaan of de regio nog op de goede koers zit. Dit kan echter alleen worden bereikt met een daadkrachtige organisatie, een grote inzet van de partijen en een sterke regie die besluiten en afspraken goed

beheert. De regionale partners zullen elkaar consequent aanspreken op de taak om de planuitwerking en -uitvoering op te pakken overeenkomstig de afgesproken regionale ambities.

Hoofdstuk 2 DE REGIO IN PERSPECTIEF

2.1 DE REGIONALE AMBITIE

De eerste Regiovisie Groningen-Assen 2030 werd in 1999 vastgesteld. Daarin koos de regio voor een ontwikkeling tot stedelijk netwerk. Niet lang daarna werd in het nationale ruimtelijke beleid de regio aangewezen als een van de zes (inter)nationale stedelijke netwerken.

In 2030 moet de regio een schakelrol vervullen tussen belangrijke stedelijke centra in Noordwest-Europa. Er ontstaat een noordelijke ontwikkelingsas tussen Antwerpen, Rotterdam, Amsterdam, Bremen, Hamburg en verder richting Berlijn en Kopenhagen. Een snelle treinverbinding tussen Amsterdam en Groningen - en het doortrekken daarvan naar Duitsland - geeft een forse impuls aan deze ontwikkelingsas.

Keuze voor een ontwikkelingsprofiel stedelijk netwerk

De regio Groningen-Assen is als (inter)nationaal stedelijk netwerk onderdeel van deze as. Vanwege de ligging van de regio in een netwerk van nationale en internationale verbindingen wordt er samengewerkt met andere stedelijke netwerken op de as aan de ruimtelijke en economische ontwikkeling, waarbij elke regio zijn eigen profiel heeft. Het biedt de regio Groningen-Assen enorme kansen hierin een belangrijke rol te spelen en in 2003 kiest de regio er opnieuw voor het ontwikkelingsprofiel van (inter)nationaal stedelijk netwerk tot uitgangspunt te nemen.

De regio vormt reeds de belangrijkste concentratie van bevolking en werkgelegenheid in Noord-Nederland. De voorgestane ontwikkeling betekent een verdergaande bundeling van verstedelijking op noordelijk niveau. De regio zet in op de ontwikkeling van de eigen potenties vanuit de aanwezige sterke economische sectoren, maar ook vanwege het aantrekkelijke woon- en leefklimaat.

De keuze voor de ontwikkeling tot stedelijk netwerk betekent dat de regio ook een concurrerend alternatief vormt op de nationale schaal. De regio Groningen-Assen wil een goed werk- en ondernemingsklimaat bieden waarin zo mogelijk voor een ieder passende arbeid wordt geboden. Ook hoger opgeleiden moeten in het Noorden en in de regio Groningen-Assen volop emplooi vinden.

Keuze voor het behoud van kernkwaliteiten

De tweede keuze die de regio maakt, is die voor het behoud van de kernkwaliteiten. De regio beschikt over een groot aantal kwaliteiten. Denk onder andere aan:

- de combinatie van stedelijkheid en landelijkheid, stedelijkheid op menselijk maat, rust en ruimte, beslotenheid en openheid in een rijk geschakeerd en toegankelijk landschap
- de stad Groningen als metropool van het Noorden met een uitstekend voorzieningenniveau, de middelgrote stad Assen en overige stadjes en dorpen, alles binnen korte afstand van elkaar en goed bereikbaar
- de kwaliteit en diversiteit in woon- en werkmilieus
- de economische dynamiek van de regio als resultaat van kennisontwikkeling en innovaties
- een cultureel klimaat en een voorzieningenaanbod van nationale betekenis, internationaal georiënteerde architectuur

Om beide doelen waar te maken is een balans nodig tussen economie, bereikbaarheid en leefbaarheid. Deze balans moet worden behouden, ook als de dynamiek in de regio toeneemt. De Regiovisie voorziet daarin.

2.2. DE REGIONALE AGENDA

De ambitie om te komen tot ontwikkeling van een nationaal stedelijk netwerk en de daarbij horende bundeling van de verstedelijking op nationaal en noordelijk niveau kunnen worden vertaald in een aantal opgaven.

Om te beginnen is er veel ruimte nodig, niet alleen voor nieuwe bouwlocaties, bedrijventerreinen en kantoren, maar ook voor natuur en waterberging. Aan de infrastructuur zullen de komende jaren hogere eisen gesteld worden en het openbaar vervoer - met name de railverbindingen - zullen sterker dan voorheen zijn stempel structureren.

De kernkwaliteiten waaraan de regio zijn kracht mede ontleent, moeten gerespecteerd en versterkt worden. Gebiedseigen natuurlijke en cultuurhistorische karakteristieken moeten hierbij serieus genomen worden. Het gaat kortom over kwantitatieve vragen, maar vooral ook over nieuwe kwaliteiten en de samenhang in investeringen die daarvoor nodig is. Dit levert de volgende regionale agenda op.

Economische ontwikkeling en (inter)nationale profilering

- aansluiting zoeken op internationale netwerken dankzij snelle verbindingen en samenwerking aangaan met stedelijke agglomeraties ten behoeve van een toekomstgerichte ruimtelijk-economische dynamiek
- regionaal faciliteren van de ruimtevraag van internationaal sterke economische segmenten en nieuwe vormen van bedrijvigheid
- nieuwe stedelijkheid met een internationaal karakter toevoegen, met name in Groningen als aanlandingsplaats van de (internationale) snelle treinverbinding met de Randstad (Dit krijgt zijn beslag in enkele stedelijke intensiveringszones met allure.)

Duurzame ontwikkeling

- een balans aanbrengen tussen economische ontwikkeling, bereikbaarheid binnen de regio en de instandhouding en ontwikkeling van de aanwezige regionale omgevingskwaliteiten.
- investeren in toekomstgerichtheid door creatieve toepassing van technologische ontwikkelingen op het gebied van verkeer en vervoer (o.a. verkeersgeleiding), nieuwe energiesystemen (o.a. decentrale energieproductie en -distributie) en informatie en communicatietechnologie (bv. "smart buildings")
- burgers en maatschappelijke partijen betrekken bij de uitwerking van de Regiovisie en plannen op regionaal, gemeentelijk en wijkniveau om optimale resultaten te bereiken

Verstedelijkingsopgave

- de regio in staat stellen om als nationaal stedelijk netwerk een meer dan evenredig deel van de verstedelijkingsdruk (ruimtedruk, toename van mobiliteit en milieudruk) van Noord-Nederland op te vangen
- een forse kwaliteitsimpuls in de bestaande stedelijke ruimte van Groningen, Assen en Hoogezand-Sappemeer om tegemoet te komen aan de vraag naar kwaliteit van wonen, werken, voorzieningen en recreatie
- zorgvuldig omgaan met schaarse ruimte in de vorm van onder andere selectief ruimtegebruik, intensivering van ruimtegebruik op goed bereikbare locaties en ontwikkelen van functiecombinaties
- een goede bereikbaarheid binnen de regio garanderen door hoogwaardig regionaal collectief vervoer, doorstroming van het autoverkeer, verkeersgeleiding en aanpassingen aan de hoofdwegenstructuur
- de groei van de mobiliteit geleiden
- tot stand brengen van een goed samenspel van verstedelijking en infrastructuur die mobiliteit beperkt
- een belangrijke plaats toekennen voor de fiets bij het afwikkelen van de mobiliteitsvraag

Landelijke gebied als contramal

- de landschappelijke kwaliteit en diversiteit binnen de regio te bewaken en nieuwe ontwikkelingen daarop af te stemmen
- voorkomen van aantasting van waarden in het landelijk gebied door ongebreidelde stedelijke uitleg langs infrastructuur

- investeren in een samenhangende ontwikkeling van een leefbaar landelijk gebied met beheersbare en natuurlijke waterhuishouding in de stroomgebieden, ontwikkeling van (ook nationaal beoogde) ecologische structuur; perspectief voor de landbouw binnen de ruimtelijke mogelijkheden, instandhouding van cultureel waardevolle landschappen

Ruimtelijke kwaliteit en identiteit

- het versterken van de identiteit van stedelijke milieus en landschappen op basis van gerichte strategieën, maatschappelijke debatten, ruimte voor vernieuwend ontwerp en experimenten
- zichtbaar houden van de geschiedenis van de regio en het laten dienen als inspiratie; bestaande kwaliteiten en nieuwe ontwikkelingen zo op elkaar afstemmen dat nieuwe kwaliteiten worden toegevoegd
- samenhang tot stand brengen tussen de opgaven in het stedelijke gebied en in het landelijk gebied en de wisselwerking tussen stad en land (mal en contramal) vorm geven
- ontwikkeling van de openbare ruimte langs de hoofdinfrastructuur als regionale identiteitsdrager

Inspelen op demografische en maatschappelijke ontwikkelingen

- werken aan een regionaal dekkend aanbodpakket van (zorg)voorzieningen, realiseren van zorgvormen op maat en de bereikbaarheid van voorzieningen garanderen
- woonmilieus in nieuwbouw- en herstructureringswijken ontwikkelen die 'levensloopbestendig' zijn ('woon-zorgzones')
- de kennisinfrastructuur versterken en het aanbod voor hoger onderwijs optimaliseren, met name op het gebied van technologie, dienstverlening en gezondheidszorg

Samenwerking

Voor het realiseren van de ambities die uit de agenda spreken, en daaruit voortvloeiende opgaven is het absoluut noodzakelijk dat alle partijen in de regio samenwerken en samen de schouders onder het gezamenlijk tot stand brengen van programma's en projecten zetten.

2.3. DE RUIMTELIJKE HOOFDKEUZEN

De regio vindt dat het mogelijk is om uitvoering te geven aan ontwikkelingsopgaven en daarbij te voldoen aan de claims op de ruimte, het realiseren van de benodigde samenhang en synergie tussen de sectorale opgaven en met behoud van de kernkwaliteiten van de regio. Wel zijn daarvoor nieuwe strategische keuzes nodig. Voor het behoud en de versterking van de economische positie van de regio en de daarvoor noodzakelijke ruimtelijk-economische ontwikkeling maakt de regio drie hoofdkeuzes. Door deze keuzes te maken wordt gegarandeerd dat de aanwezige kernkwaliteiten niet alleen worden gerespecteerd, maar dat deze als troeven van de regio zelfs worden versterkt.

1. De regio Groningen-Assen kiest voor een ontwikkeling gebaseerd op specialisatie en complementariteit.

Binnen Nederland en Noord-Nederland:

De regio vervult een centrale rol op noordelijk en nationaal niveau. Deze rol van de regio Groningen-Assen moet worden versterkt. In deze regio is sprake van een concentratie van functies die een stevige basis geeft aan de noordelijke economie. De bundeling van de verstedelijking op noordelijk niveau leidt tot een forse verhoging van de verstedelijkingsopgave van de regio.

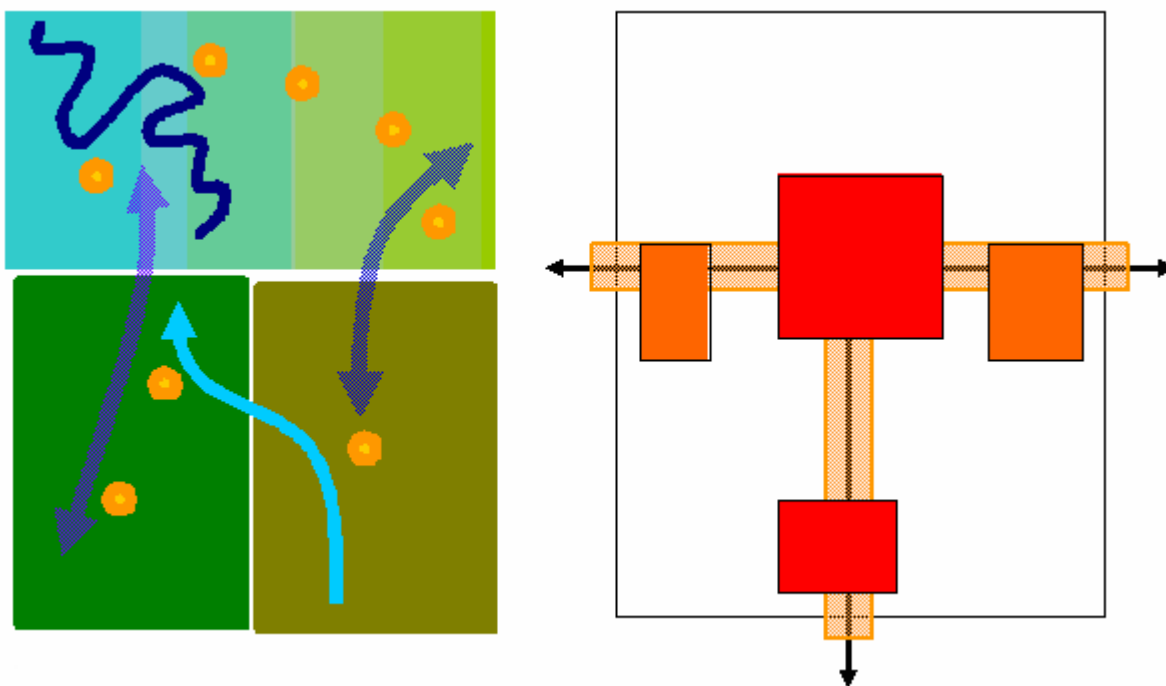
- De ontwikkeling als nationaal stedelijk netwerk op de noordelijke ontwikkelingsas betekent een forse toename van werkgelegenheid, verstedelijking en de daarbij behorende dynamiek. Dat wordt versterkt door het realiseren van de Zuiderzeelijn waardoor een nieuwe bereikbaarheidssituatie ten opzichte van de Randstad ontstaat. De regio gaat ervan uit dat er versterkte bundeling van verstedelijking en economische functies in de regio Groningen-Assen zal optreden als gevolg van marktontwikkelingen en afspraken tussen overheden (40 procent van de noordelijke verstedelijkingsopgaven).
- In vergelijking met andere noordelijke economische kernzones wil de regio Groningen-Assen zich onderscheiden door de ontwikkeling van stedelijke functies te faciliteren die bijdragen aan de rol van de regio in noordelijk, nationaal en internationaal verband. De basis daarvoor is reeds aanwezig. Dat

betekent dat de regio Groningen-Assen zonnodig met de regio's als het Eemsmund-gebied en de A7-zone gaat samenwerken om economische functies in te passen waarvoor andere locaties meer geschikt zijn (bijvoorbeeld functies met een groot ruimtebeslag of grote milieudruk).

Binnen de Regio:

- De aantrekkelijkheid van de regio wordt voor een deel bepaald door de gevarieerdheid van het gebied. In aansluiting op de marktwensen voor wonen en werken krijgen de steden in de regio elk hun eigen rol in het ontwikkelen van een complementair aandeel van het regionale aanbod van woon- en werkmilieus en voorzieningen.
- De stad Groningen vervult een centrale rol in de regio. De ruimte in de stad wordt selectief benut voor het ontwikkelen van stedelijke en groen-stedelijke woon- en werkmilieus. De stedelijke herstructurering en intensivering krijgen een belangrijke plaats. Groningen is de plek voor topvoorzieningen. De stad Assen biedt aanvullende stedelijke woon- en werkmilieus en voorzieningen, en intensificeert het bestaande stedelijke gebied, waarmee het stedelijke karakter van de stad wordt verhoogd. De andere gemeenten completeren het aanbod met groene woonmilieus en ruimer opgezette bedrijvenlocaties.

2. De regio Groningen-Assen kiest ervoor dat de ontwikkeling van het vervoersnet en de ruimtelijke inrichting in de regio zo op elkaar af te stemmen dat beide elkaar ondersteunen in de vorm van de T-structuur:

- De verstedelijking wordt gebundeld in de steden Groningen en Assen en in de schragende kernen Leek/Roden en Hoogezand-Sappemeer. Dit draagt bij aan beheersing van de mobiliteit en van het energiegebruik. Het genereert vervoerswaarde voor hoogwaardige systemen en het voorkomt verstedelijking in het landelijk gebied.
- Een regionaal vervoerssysteem van hoge kwaliteit vormt de drager van de verstedelijking. Dit betekent een beperkt aantal hoogwaardige vervoersassen van hoge kwaliteit tussen de stedelijke centra en binnen de stedelijke centra.
- Binnen de technische en financiële mogelijkheden wordt de capaciteit van de regionale en stedelijke hoofdstructuur vergroot.

- De verstedelijking wordt maximaal ingepast in het bestaande stedelijke gebied. Verdichting van functies vindt plaats rond goed ontsloten intensiveringzones. Deze worden onderling goed bereikbaar gemaakt met een hoogwaardig openbaarvervoersnet.
- De ruimtelijke inrichting in de steden wordt afgestemd op het bevorderen van langzaam verkeer, het optimaal toeleiden van verkeer naar de zogeheten OV-knopen en het zo goed mogelijk benutten van een decentrale en duurzame energie-infrastructuur.
- Werk, regionale en bovenlokale voorzieningen en zorgfuncties worden gebundeld bij OV-knopen en intensiveringzones om de bereikbaarheid te garanderen en mobiliteit te reguleren. Werklocaties zullen in de meeste gevallen ook goed per auto ontsloten moeten zijn.

3. De regio Groningen-Assen kiest ervoor de variatie van de landschappen te handhaven en de wisselwerking tussen de watersystemen en de functies natuur en landbouw te vergroten:

- Het landelijk gebied van de regio wordt actief ontwikkeld tot een samenhangend en gevarieerd landschap waarin de waarden van natuur, landschap, water en landbouw centraal staan, en dat mogelijkheden biedt voor recreatief medegebruik voor het stedelijk netwerk. Het landelijke gebied is te beschouwen als de 'contramal' van de T-structuur waarin de verstedelijking wordt gebundeld.
- Naast de T-structuur geven de watersystemen in belangrijke mate de ruimtelijke inrichting aan. Bij locatiekeuzen voor stedelijke functies worden waardevolle delen ontzien. De doorsnijding ervan wordt zoveel mogelijk voorkomen dan wel verminderd. In de zones tussen de steden aan de A7 en aan de A28 wordt voldoende ruimte vrijgehouden om doorgang te bieden aan natuurlijke watersystemen en om een 'robuuste' ecologische structuur te realiseren. Het watersysteem wordt gereorganiseerd op basis van duurzaamheid door herstel van de samenhang in de stroomgebieden van de beken, door vergroting van de retentie in de bovenstroom en de middenstroom van de beken en door verbetering van de afstroming naar zee en versterking van de waterkeringen langs de boezem.
- De watersystemen zijn sturend voor de manier waarop natuur en landbouwfuncties zich verder kunnen ontwikkelen binnen de landschappelijke mogelijkheden. Er worden functiecombinaties ontwikkeld in de vorm van groen-blauwe zones (zone Eelderdiep/Peizerdiep-Reidiep, zone Hunze/Drentse Aa/Ee's).
- De schakelgemeenten in Groningen en de hoofdkernen in Drenthe hebben een grote rol om de leefbaarheid in het landelijke gebied te waarborgen.

Hoofdstuk 3 DE PROGRAMMA'S VOOR DE REGIO

In het Perspectief op de regio is aangegeven dat de regio zich wil ontwikkelen tot (inter)nationaal stedelijk netwerk en welke kernkwaliteiten daarvoor moeten worden versterkt. De ontwikkelingsopgave is vervolgens in grote lijnen ruimtelijk wordt vertaald: namelijk door bundeling van functies in de T-structuur en door de karakteristieken van landschappen en kernen als uitgangspunt te nemen. Dit hoofdstuk geeft in grote lijnen de programma's voor het stedelijk gebied (de mal') en het landelijk gebied (de "contramal") aan en benoemt de regionale samenwerkingsinzet.

A. HET STEDELIJK GEBIED (RODE NETWERK)

Het stedelijk gebied (T-structuur of rode netwerk) van de regio wordt gevormd door de beide steden Groningen en Assen en de schragende kernen Leek, Roden en Hoogezand-Sappemeer, die verbonden zijn met de hoofdinfrastructuur van spoor en hoofwegen (met name de A7 en de A28).

De opgave voor het stedelijk gebied is om te komen tot inpassing van een hoge verstedelijkingsopgave en daarbij tegelijk ervoor te zorgen dat er een kwalitatieve meerwaarde ontstaat door:

- Onderscheidende kwaliteiten in elk van de stedelijke centra tot stand te brengen die samen gaan voorzien in de marktvrage naar woon- en werklocaties en benodigde voorzieningen;

- Bij de locatiekeuzen en inrichting van gebieden het draagvlak voor hoogwaardige vervoerssystemen te vergroten, rekening te houden met de belangen van water en landschap en te zorgen voor een goede wisselwerking met omgeving;
- Het tot stand brengen van vervoerssysteem dat in staat is nog een forse groei van de mobiliteit op te vangen en de bereikbaarheid van werk en voorzieningen garandeert.

Deze paragraaf beschrijft wat deze opgave betekent voor de afzonderlijke programma's voor wonen, werken en mobiliteit, welke rol de afzonderlijke stedelijke centra in het netwerk innemen en welke samenwerking binnen de regio noodzakelijk is. De opgaven voor sociale kwaliteit en toerisme zijn daarbij geïntegreerd.

A.1 DE PROGRAMMA'S VOOR HET STEDELIJK GEBIED

WONEN

De regio Groningen-Assen wil zorgen voor een voldoende en gevarieerd aanbod aan aantrekkelijke woningen en woonomgevingen is voor elk huishouden in de regio. Zo'n gevarieerd aanbod houdt bijvoorbeeld in: kleine en grote woningen, voor hoge en lage inkomens, koopwoningen en huurwoningen, woningen geschikt voor ouderen en voor jongeren, woningen dichtbij de voorzieningen in de stad of in het groene buitengebied. De veranderingen in de vraagkant van de woningmarkt leiden tot bijstelling van de woningbouwopgaven en kwaliteiten in de regio.

Voor het thema wonen wordt de volgende strategie gevolgd:

Meer stedelijk wonen

De woonconsumenten blijken weer steeds meer waardering te hebben voor de stedelijke woonmilieus. Het concentreren van nieuwe woningen zullen in en bij de twee gebieden Groningen-Haren en Assen speelt daarop in. In het geplande bouwprogramma moet er voldoende aandacht zijn voor de huursector (met name het meergezinssegment) voor de huisvesting van ouderen en jongeren.

Transformatie van steden

Om in de stedelijke vraag te voorzien worden de bouw mogelijkheden binnen bestaand stedelijk gebied zoveel mogelijk benut. De kwalitatieve vernieuwing van de bestaande woningvoorraad vormt een belangrijke opgave voor het realiseren van een aantrekkelijk en passend woonmilieu. Daarnaast worden bijvoorbeeld verouderde bedrijventerreinen herontwikkeld als woongebied.

De gemeenten nemen het herstructureringsprogramma (sloop-nieuwbouw, transformatie, upgraden van de voorraad) krachtig ter hand. Dit vergt een grote inzet van veel partijen en blijkt bijzonder kostbaar, maar het leidt tot uitstekende resultaten. In totaal gaat het tot 2020 om bijna 20.000 te vernieuwen woningen.

Nieuwbouw

Aanvullend op de stedelijke transformatie worden nieuwe bouwlocaties ontwikkeld aan de randen van Assen, Groningen, Hoogeveen-Sappemeer en bij Leek/Roden, alle in de T-structuur gelegen.

De schakelgemeenten in Groningen en de Drentse kernen voorzien in de woonvraag naar dorps- en landelijk wonen. De totale nieuwbouwopgave in de regio bedraagt tot 2020 bijna 43.000 woningen.

Investeren in landschap voor toekomstige woningbouw

Bezien vanuit de markt is bouwen in 'dorpse' en landelijke woonmilieus in het westelijke en zuidelijke deel van de regio het meest aantrekkelijk. Anderzijds zijn de ruimtelijke mogelijkheden daar beperkt door waarden van natuur en landschap en bieden de noordoostelijke en de zuidoostelijke helft meer ruimtelijke mogelijkheden. Met name het zuidoostelijke deel van de regio vergt extra investeringen in het landschap om een voor de regio aantrekkelijk woonmilieu te kunnen bieden en daarmee een sterke positie op de woningmarkt te verwerven

Sociale kwaliteit in plannen

De regio vindt dat bij het opstellen en wijzigen van bestemmingsplannen expliciet aandacht moet worden besteed aan sociale componenten zoals kinderopvang, ouderenhuisvesting, speelvoorzieningen,

woonzorgvormen en onderwijs. Bij herstructureringsoperaties zullen gemeenten de bestaande sociale infrastructuur en sociale relaties onderdeel van de planvorming laten uitmaken.

Afstemming van woonvormen op nieuwe leefpatronen en vergrijzing:

Een van de uitvloeisels van de vergrijzing is een sterk individuele vraag naar zorg gekoppeld aan zelfstandig wonen. De ontwikkeling van zogeheten woon-zorgzones kan hierop een antwoord zijn (dit betekent dat er (rolstoel)toegankelijke woningen en zorgwoningen moeten worden ontwikkeld waar 24-uurszorg kan worden geboden).

Woningbouwopgave voor de komende jaren voor de verschillende gemeenten in de periode 2002-2019

	Woningbouwopgave	%	Vervangende nieuwbouw	Toevoeging	%
Groningen (incl. Haren, Ter Borch, Meerstad Slochteren)	27.400	46%	10.400	17.000	40%
Assen	10.400	17%	2.000	8.400	20%
Hoogezand-Sappemeer	7.600	13%	2.500	5.100	12%
Leek/Roden	6.000	10%	1.100	4.900	11%
Overig Noordenveld	600	1%	100	500	1%
Tynaarlo	2.000	3%	400	1.600	4%
Slochteren	600	1%	100	500	1%
Schakelgemeenten	5.800	10%	1.000	4.800	11%
Totaal	60.400	100%	17.600	42.800	100%

*) De gemeente Slochteren heeft buiten het regiovisie-gebied nog een woningbouwopgave van 300 woningen.

Aan de hand van monitoring van de werkelijke ontwikkelingen zullen deze cijfers van tijd tot tijd worden aangepast.

Verdeling van de kwalitatieve woningbouwopgave over de kernen (met name na 2010)

	Groningen / Haren	Assen	Leek en Roden	Hoogezand- Sappemeer	Schakelgemeenten Hoofdkernen Drenthe
Centrum stedelijk plus	++				
Vooroorlogs	++	+			
Naoorlogs compact	++	+			
Naoorlogs grondgebonden	++	++			
Groen-stedelijk	++	++	++	++	
Klein-stedelijk (groen)		++	++	++	
Centrum-dorps			++	++	++
Landelijk wonen					++

Elk van de kernen heeft bij het aanbieden van woonmilieus een specifieke taak en stemt de bouwopgave daarop af. Op het gebied van groen-stedelijke woonmilieus zijn locaties gedeeltelijk uitwisselbaar.

WERKEN

In de regio Groningen-Assen zullen er voor iedereen werk, voorzieningen en zorg aanwezig, bereikbaar en toegankelijk moeten zijn. Voor de lange termijn gaat de regio vooralsnog uit van een gemiddelde economische groei van 2 procent per jaar. Er moet dan ook voldoende ruimte aanwezig zijn om de economie in de regio zich goed te kunnen laten ontwikkelen.

Voor het thema werken wordt de volgende strategie gevolgd:

Aansluiting op netwerken

De regio draagt zorg voor het handhaven en uitbouwen van een aantal hoogwaardige multimodale verbindingen. Deze zorgen ervoor dat de regio deel uitmaakt van internationale logistieke netwerken om kennis, diensten en producten uit te wisselen. Het gaat o.a. om: Teleport, Zuiderzeelijn, Groningen Airport Eelde, Rail Service Centrum, Eemshaven, en de Ems-as in Duitsland.

Ruimte voor nieuwe bedrijvigheid (locatiebeleid)

De regio wil binnen de steden ruimte creëren voor nieuwe economische bedrijvigheid, die zal ontstaan uit aanwezige sterke sectoren en vanuit de regio gevestigde kenniscentra en technologiecentra, waaronder de Rijksuniversiteit. Potentiële groeisectoren zijn: informatica en telematica; biomedische technologie; maatschappelijke zorg ('Health valley'); energie ('Energy valley'); zakelijke en maatschappelijk dienstverlening (bovenregionaal niveau).

Daarnaast houdt de regio ruimte beschikbaar voor de economische sectoren als industrie, handel en transport. Zo kan worden voorkomen dat de regio door een eenzijdige economische structuur te kwets-

baar wordt bij nieuwe ontwikkelingen. Speciale aandacht krijgen: vervoer en logistiek, hoogwaardige procesindustrie (Hoogezand-Sappemeer), toerisme en recreatie.

De ontwikkeling van locaties in de steden voor de aanwezige en nieuwe economische functies en voorzieningen dient op regionaal niveau te leiden tot een samenhangend en bereikbaar aanbod, goed ingepast in de T-structuur. Er moet een relatie worden gelegd met de ontwikkeling van nieuwe infrastructurele knooppunten.

Nieuwe dynamiek in steden

Op goed bereikbare locaties aan de hoofdinfrastructuur en op OV-knopen in de steden worden bedrijven en maatschappelijke voorzieningen gebundeld. Daarvoor is nodig dat verouderde bedrijvenlocaties worden geherstructureerd tot nieuwe stedelijke ruimte voor wonen, werken en voorzieningen. Door uitplaatsing van bedrijven ontstaat er ruimte voor nieuwe functies met hogere dichtheden en combinatie en integratie van wonen, werken en mobiliteit. De herstructurering van de stationsgebieden van Groningen, Assen en Hoogezand-Sappemeer (stadshart en station) van groot belang en vragen om forse investeringen.

Regionale terreinen

Er worden gezamenlijk regionale locaties ontwikkeld waar ruimte is voor bedrijven en voorzieningen die op regionale en bovenregionale schaal opereren. Binnen de regio worden voor grootschalige ontwikkelingen en daaraan gekoppelde detailhandel locaties gekozen die goed ontsloten zijn in het regionale hoofdnetwerk van infrastructuur en openbaar vervoer. Enkele daarvan worden als gespecialiseerde themalocaties ontwikkeld. Het grootste deel van het aanbod zal als gemengd terrein worden aangeboden. Ontwikkelingen die een gemeente- en regiogrensoverschrijdende functie hebben, moeten interprovinciaal worden afgestemd.

Intensief ruimtegebruik

De ontwikkeling van locaties en de revitalisering van bestaande terreinen wordt aangegrepen om deze bedrijventerreinen duurzaam in te richten en het grondgebruik te optimaliseren. Bij het beheer zal bedrijventerreinmanagement een belangrijke rol vervullen.

Kantorenlocaties

Bij voortzetting van de huidige trend (basisscenario ETIN) wordt de benodigde toevoeging van kantoorruimte geraamd op 30.000m² kantoorvloeroppervlakte per jaar voor de hele regio. Tot 2020 moet ca 600.000 m² kantoren ontwikkeld worden.

In de steden Groningen en Assen zijn voldoende mogelijkheden om in te spelen op de behoefte aan kantoorruimte. Een belangrijke rol is weggelegd voor de stationsgebieden in Groningen en Assen en het Europark waar minimaal 330.000 m² kantoren kan worden ontwikkeld. Er is voor de korte en middellange termijn dus voldoende ruimte. Hiervoor is echter wel een omvangrijke herstructureringsinspanning vereist. Verder zijn de intensiveringszones langs de hoofdinfrastructuur in Groningen en Assen in beeld.

Mocht de vraag nog groter worden dan nu is ingeschat (totaal 900.000 m² tot 2020) kan er aanvullende kantoorruimte worden gevonden in Groningen (200.000 m²) en Assen (100.000 m²).

Eerder aangewezen regionale en bovenregionale bedrijventerreinen en aanvullend te plannen.

gepland in	'97-2010	kwaliteit	tot 2020	Waarvan nog te plannen	na 2020
Groningen				100 ha	200 ha
Eemspoort	70 ha	gemengd			
Meerstad	50 ha	hoogw.	100 ha		
Westpoort	150 ha	hoogw./gem.	100 ha		
Tynaarlo					
Kranenburg zuid		top/hoogw.	25 ha		
Assen				50 ha	105 ha
Assen-Noord	100 ha	hoogw./gem.	70 ha		
Assen-Zuid	20 ha	hoogw./gem.	70 ha		
Haren					
Nesciolaan	10 ha	top	10 ha		
Hoogezand/Slochteren	50 ha	gemengd	30 ha	30 ha	40 ha
Leek/Roden	20 ha	hoogw./gem.	20 ha	20 ha	
GAE	10 ha	hoogw./gem.	15 ha		
Totaal				200 ha	420 ha

MOBILITEIT EN INFRASTRUCTUUR

De opgave is en blijft een goede bereikbaarheid voor de gehele regio te garanderen en de gebiedsspecifieke kwaliteiten te behouden. Zonder krachtig nieuw verkeers- en vervoersbeleid dreigt de bloedsomloop van de regio rond 2010 vast te lopen. Zo zal dan ondanks de Langman-maatregelen op de A7/Zuidelijke Ringweg Groningen en aantakende gebieden een bereikbaarheidsprobleem optreden. Het sociaal-economisch functioneren van de gehele regio staat daarmee op het spel. De regio zet de volgende maatregelen in om de regio bereikbaar te houden:

Voor het thema mobiliteit en infrastructuur wordt de volgende strategie gevolgd:

Gebundelde verstedelijking

Uitgangspunt in het verkeers- en vervoersbeleid is een gebundelde ontwikkeling van wonen en werken in de belangrijkste stedelijke centra en langs de hoofdtransportassen A7 en A28. Deze T-structuur biedt goede mogelijkheden voor het ontwikkelen van hoogwaardig openbaar vervoer en voor bundeling van verkeersstromen op de hoofdwegen. Een versterkte relatie tussen verstedelijking en mobiliteit kan ook nieuwe financieringsmogelijkheden opleveren.

Aansluiten op (inter)nationale netwerken

Voor een goede ontwikkeling van de regio is de aansluiting op (inter)nationale netwerken van essentieel belang. Ingezet wordt op de realisatie van een hogesnelheidsverbinding met de Randstad door middel van de Zuiderzeelijn (zie kader p. 15). Verder wil de regio komen tot een zodanige verbetering van de vaarweg Lemmer-Delfzijl dat deze uitgebouwd wordt tot CEMT klasse Va. De regio zet zich in voor verlenging van de grote start- en landingsbaan van Groningen Airport Eelde van de huidige 1800 naar 2500 meter. De luchthaven levert een bijdrage aan de multimodale bereikbaarheid van de regio en is een belangrijke vestigingsplaatsfactor voor bedrijvigheid in Noord-Nederland in het algemeen en in de kernzone Groningen-Assen in het bijzonder.

Bereikbaarheidsstrategie Groningen-Assen

Om de agglomeratie Groningen haar functie als motor van de regio te kunnen laten houden zijn ingrijpende maatregelen nodig, die zoveel mogelijk in onderlinge samenhang moeten worden genomen.

Voor de hoofdwegenstructuur dient voor de korte termijn meer dan voorheen te worden ingezet op het beter benutten van de bestaande infrastructuur in de vorm van maatregelen op het gebied van verkeersmanagement. Voor de langere termijn zijn ingrijpende aanpassingen in de A7 en de Zuidelijke Ringweg in Groningen nodig.

Verder zal gezocht moeten blijven worden naar maatregelen om de druk op het ringwegennet rond de stad Groningen en binnen Assen evenwichtiger te verdelen.

Daarnaast valt te overwegen het huidige regionale hoofdwegennet (als secundaire structuur) selectief op te waarderen, zoals de N33 (Assen-Zuidbroek).

Het flankerend beleid van het BAG-pakket legt het accent op een gebiedsgerichte aanpak met aandacht voor vervoermanagement, parkeerbeleid, aanleg van transferia plus /P+R-citybus en het bevorderen van het fietsgebruik en multimodaal vervoer.

Ontwikkeling hoogwaardig OV-netwerk (Kolibri)

Voor de hele regio wordt een 'kwaliteitssprong' in het openbaar vervoer voorgesteld. Op deze manier blijft de hoofdinfrastructuur beschikbaar voor het economisch essentiële autoverkeer en wordt het verblijfsklimaat in de steden verbeterd.

Vanwege de relatief lage bevolkingsdichtheden stelt de realisatie van hoogwaardig openbaar vervoer een aantal eisen aan de ruimtelijke ontwikkeling. Een hoogwaardig systeem kan alleen ontwikkeld worden door in te zetten op een bundeling van ruimtelijke ontwikkelingen op voor het openbaar vervoer gunstige knooppunten in het netwerk.

Het Kolibri OV Netwerk zal in combinatie met de weginfrastructuur de gewenste structurerende en dragende werking moeten bieden. De huidige spoorlijnen worden hierbij beschouwd als de dragende verbindingen in het OV-netwerk.

Het Kolibri-project bestaat uit de volgende elementen:

- doorkoppelen van bestaande regionale spoorlijnen en frequentieverhoging op de lijn Groningen-Assen; introduceren van een zogeheten light-train op deze lijn
- heropenen van de spoorlijn naar Veendam
- toevoegen van een aantal stations langs deze lijnen
- introduceren van de light-train (het 'vertrammen') op vooralsnog twee OV-assen in de stad Groningen
- invoeren van hoogwaardig busvervoer op zware stedelijke en regionale vervoersrelaties
- aanleggen van nieuwe transferia in en rond Groningen en Assen
- onderzoek naar verbeteringen op de spoorlijn Groningen-Leeuwarden

De uitvoering van Kolibri zal gefaseerd plaatsvinden waarbij in de eerste fase het accent ligt op de verbinding Groningen-Assen en de (voedende) verbindingen vanuit de schragende kernen Leek/Roden en Hoogezand-Sappemeer.

Schakelen land en stad

De zogeheten schakelgemeenten vormen hier de schakel tussen het landelijke gebied en het mobiliteitsnetwerk in het stedelijk gebied. Daartoe zullen in de kernen voorzieningen in de vorm van OV-knoppen worden ingericht of zonodig uitgebreid.

A.2. BESCHRIJVING PROFIEL VAN DE STEDELIJKE CENTRA

STEDELIJK GEBIED GRONINGEN-HAREN

Het gebied in en rond de stad Groningen vormt de centrale kern van de T-structuur en is tevens de economische motor van de regio. In dit belangrijkste stedelijk gebied van Noord Nederland bestaat een goede balans tussen enerzijds een sterke ontwikkeling van voorzieningen en economie – voorbeelden van het laatste zijn de regionale kantoren- en bedrijventerreinen Europapark en Westpoort - en anderzijds aantrekkelijke stedelijke woonmilieus en een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving.

Deze positie van Groningen vereist een goede bereikbaarheid vanuit de overige delen van Nederland en Noord-Duitsland, het ontwikkelen van multimodale knooppunten zoals bij het Europapark en het Stationsgebied voor kantoren en publieksaantrekkelijke functies en de aanleg van nieuwe bedrijventerreinen langs de hoofdautostructuur. Tevens wordt de revitalisering van bestaande bedrijventerreinen doorgezet. Het realiseren van het Kolibri-project en het concentreren van voorzieningen, werkgelegenheid en wo-

nen in hogere dichtheden rond deze tracés moeten als uitgangspunt gehanteerd worden. Nadrukkelijk wordt gestreefd naar het intensief benutten van de stedelijke ruimte en functiemenging. Het faciliteren en uitbouwen van de topvoorzieningen is essentieel voor de positie van de stad en daarmee voor de kwaliteit van de regio. Wijkvernieuwing en herstructurering blijven veel aandacht krijgen en naast transformatiegebieden worden er binnenstedelijke locaties ontwikkeld voor stedelijke woonmilieus.

Aan de randen van het stedelijk gebied (Meerstad en Ter Borch) en rond Haren worden meer groenstedelijke woonmilieus gerealiseerd met een eigen identiteit in samenhang met landschaps- en natuurontwikkeling aan de zuid-, oost- en westkant van het stedelijk gebied.

ASSEN

Assen ontwikkelt zich als de tweede stad van de regio als een van de twee polen in de as Groningen-Assen. Naast Groningen krijgt de stad de rol om te voorzien in de behoefte aan stedelijke uitbreiding op het gebied van wonen, werkgelegenheid, voorzieningen en zorg. De groei van Assen zal versterkt worden doorgezet. Assen legt zich in afstemming met Groningen toe op regionale voorzieningen, hoger onderwijs en functies en stuwende bedrijven die zich aangetrokken voelen door het groene en sportieve imago van Assen.

Op het gebied van wonen neemt Assen een groot deel van de meer stedelijke woningmarkt op zich. Zonodig zal de stad een extra regionale taakstelling op zich nemen. Bijvoorbeeld als Groningen de grenzen van opname in stedelijk gebied en uitbreiding binnen de waardevolle landschappen heeft bereikt.

Assen krijgt de komende jaren een stedelijker identiteit. De ruime opzet van de stedenbouwkundige structuur biedt mogelijkheden voor verdichting. Ook de benodigde stedelijke uitbreiding zal zo compact mogelijk worden aangelegd.

HOOGEZAND-SAPPEMEER

De kern Hoogezand-Sappemeer heeft als schraaggemeente de potentie om zich te ontwikkelen als een stad aan het stedelijk netwerk, zowel gericht op Groningen als op het gebied aan de oostkant van de regio.

De upgradering van het centrum en het benutten van de aanwezige aantrekkelijke en specifieke elementen bij de toekomstige ontwikkelingen worden voortgezet. De stationslocaties krijgen een meer bijzondere rol en positie in functionele en ruimtelijke zin. Zij leveren een bijdrage aan het Kolibri-project en ze kunnen fungeren als koppelpunt naar de bestaande stad en de nieuwe uitbreidingen. Binnen de regio biedt Hoogezand-Sappemeer ruimte voor groene woonmilieus in verschillende kwaliteiten. De wijkvernieuwing en herstructurering van de bestaande woonwijken wordt sterk doorgezet.

Hoogezand-Sappemeer blijft met zijn regionale bedrijventerreinen een sterke positie houden. Er wordt een nieuw terrein aan het Winschoterdiep gerealiseerd en het gebruik van de bestaande terreinen wordt geïntensiveerd en gerevitaliseerd. Vrijkomende locaties worden benut voor nieuwe bedrijvigheid.

De groen-blauwe zone Zuidlaardermeer-Schildmeer moet worden uitgewerkt en uitgevoerd. Het wordt een van de landschappelijke dragers van de regio. De randen kunnen worden benut voor het ontwikkelen van groene woon- en werkmilieus. In aansluiting op deze zone wordt het landschap aan de zuidkant van Hoogezand-Sappemeer 'voorgesorteerd' voor toekomstige woningbouw. De verbetering van de marktsituatie die hier het gevolg van is kan aanleiding zijn om de regionale opgaven voor Hoogezand-Sappemeer op termijn te verhogen.

LEEK-RODEN

De kernen Leek en Roden ontwikkelen zich met een gezamenlijke schragende functie voor Groningen en fungeren als een soort brug richting Drachten. Binnen de regio bieden Leek en Roden ruimte voor groene woonmilieus en regionale bedrijventerreinen waarvoor de ruimte in Groningen te schaars wordt geacht.

Om de positie als schragende kern te kunnen invullen en om de noodzakelijke bijdrage te leveren aan het ontwikkelen en instandhouden van een hoogwaardig OV-netwerk richting Groningen krijgen de kernen een regionale woningbouwopgave, waarbij samenhang tussen Leek en Roden van belang is.

Een sterk gewijzigde bereikbaarheidssituatie binnen de regio, kan aanleiding zijn om de regionale stedelijke opgaven voor Leek/Roden op termijn te vergroten. Dit kan het geval zijn als er een snelle verbin-

ding met Groningen zou worden gerealiseerd bij aanleg van de Zuiderzeelijn of met een hoogwaardige verbinding via het Kolibri OV-Netwerk.

A.3. REGIONALE SAMENWERKINGSINZET

1. Regionale programmering van de bouw- en de herstructureringsopgaven

De regio staat voor een forse (her)bouwopgave. Daarvoor worden in de 12 gemeenten locaties ontwikkeld en op de markt aangeboden. In Groningen is nadrukkelijk sprake van stedelijke woonmilieus, in de schraaggemeenten suburbane woonmilieus en in overige gemeenten landelijker wonen. Elk met een eigen karakteristiek als wonen aan water, wonen in groen, borgwonen, enz.

Er zal een zorgvuldige fasering en afstemming moeten plaatsvinden bij de woningen die in een bepaalde periode gerealiseerd worden. Een veel te hoog of veel te laag tempo in sommige gebieden kan de markt in de regio behoorlijk beïnvloeden. Dit geldt net goed zo voor onevenwichtigheid in het aanbod van woonmilieus. De gevolgen hiervan zullen niet alleen groot zijn voor de beoogde regionale ambities, maar de marktpositie van de regio en zijn financiële positie.

De regio zet zich in voor regionale afstemming van de programmering van de woningbouw, en volgt de regionale markt vraag en faseert of versnelt zonodig de ontwikkeling van locaties.

2. Voorinvesteren in landschap voor woningbouw

De ontwikkeling van nieuwe stedelijke uitleglocaties vraagt een forse inzet op het geschikt te maken van het landschap voor toekomstige woningbouw. Dat is met name het geval bij Hoogezand-Sappemeer (zuid).

Indien de benodigde inspanning van de gemeente haar mogelijkheden overschrijdt kan de gemeente een beroep doen op de regionale inzet. De gemeenten verkennen de mogelijkheden van gezamenlijke grondbeleid om de risico's van investeringen te verminderen.

3. Samenwerking aan ontwikkeling en exploitatie regionale bedrijvenlocaties

Het doel is om regionale samenwerking voor ontwikkeling, exploitatie en beheer van bedrijventerreinen tot stand te brengen die in staat is marktgericht te opereren tussen overheid en bedrijfsleven en de belangen van beide te waarborgen. De samenwerking leidt tot bedrijvenlocaties die aansluiten op marktwenzen, organisaties voor parkmanagement op bedrijventerreinen en een effectieve werkwijze voor ontwikkeling en acquisitie van werkgelegenheidsprojecten.

Met het regionaal aanbod aan locaties treedt de regio gezamenlijk naar buiten op.

4. Gezamenlijk investeren in Bereikbaarheid

Het garanderen van de bereikbaarheid van de regio kan alleen als de regiopartijen samen investeren in maatregelen voor verbetering van de hoofdinfrastructuur (Maatregelenpakket Bereikbaarheid Assen-Groningen) en het realiseren van een hoogwaardige OV-netwerk (Kolibri).

In samenhang met beide projecten wordt er op regioniveau een integraal locatiebeleid ontwikkeld. Flankerend beleid zorgt voor een gebiedsgerichte aanpak van vervoermanagement, parkeerbeleid, aanleg van transferia plus /P+R-citybus en het bevorderen van het fietsgebruik en multimodaal vervoer.

5. Sturing op de samenhang in het stedelijk gebied

De woningbouw, ontwikkeling van bedrijvenlocaties, de situering van voorzieningen, het ontwikkelen van intensiveringzones en knooppunten en het realiseren van de kwaliteitsslag in de hoofdinfrastructuur staan niet op zichzelf maar vragen om een sterke afstemming bij het maken van de ruimtelijke hoofdkeuzen in de steden en binnen de regio. De regio integreert de benodigde maatregelen in het stedelijk gebied in een investeringsvisie en bijbehorend programma en stuurt de ontwikkeling van de afzonderlijke plannen zodanig dat zij passen bij de gezamenlijke inzet van de regio.

De Zuiderzeelijn en de Regiovisie

De regio Groningen-Assen bepleit een snelle treinverbinding via een Zuiderzeelijn met de Randstad. Deze verbinding biedt kansen voor versterkte groei van de regionale economie en verbetert de positie van de regio in nationaal en internationaal opzicht doordat er aansluiting plaatsvindt op de internationale vervoersnetwerken.

De beide provincies en de steden Groningen en Assen zijn nauw betrokken bij de voorbereiding van het proces dat leidt tot realisatie van de verbinding en bij de strategievorming om de ruimtelijke effecten ten goede te laten komen aan de regio. De aanbesteding van de realisatie van de Zuiderzeelijn wordt opgezet als prijsvraag. Het rijk en de regio's aan de as Amsterdam-Groningen willen via een selectieprocedure komen tot besluitvorming over de uitvoering door een marktpartij die kan voldoen aan de voorwaarden en maatschappelijke haalbaarheid. Het proces zal kunnen leiden tot besluitvorming over de aanleg in 2008 waarna de verbinding rond 2014 functioneel kan zijn.

De Regiovisie houdt op de volgende wijze rekening met de aanleg van de Zuiderzeelijn.

Inpassing van het tracé

In de ontwerpvisie is een tracé geformuleerd dat tot Leek ten zuiden van de A7 loopt en vervolgens afbuigt naar het bestaande spoor bij Hoogkerk, waarna het aanlandt bij het bestaande station van Groningen. De regio heeft als wens dat het tracé wordt doorgetrokken naar de voor de regio belangrijke werkgelegenheidslocatie Europapark en op termijn naar Duitsland. Het is van belang dat betrokken gemeenten (Leek, Noordenveld, Groningen en Hogeveen) en de provincie de inpassing van de snelle verbinding mogelijk maken door het vrijhouden van ruimte en het voorkomen van ontwikkelingen die inpassing zouden kunnen belemmeren.

Ontwikkeling stationsgebied(en)

De aanlanding van de ZZL bij het Centraal Station Groningen betekent dat het stationsgebied in veel sterkere dan anders het geval zou zijn, moet worden ontwikkeld tot gebied met allure. Het wordt de plek waar de uitwisseling van verkeersstromen vanuit de regio met de magneetweefbaan zal plaatsvinden en waar een grote dynamiek zal optreden. In het geval Europapark wordt aangedaan zal de ontwikkeling van beide locaties onderling worden afgestemd.

Ontwikkeling onderliggend vervoersnet

Om te bereiken dat zoveel mogelijk mensen van de Zuiderzeelijn gaan gebruikmaken is het wenselijk dat de bereikbaarheid van het station vanuit de hele regio goed is. Dat stelt eisen aan de verbindingen vanuit de verschillende woon- en werklocaties in de regio met de halte(s) van de Zuiderzeelijn. In principe voorzien het Kolibri OV-Netwerk en de al geruime tijd beoogde verbeteringen in de hoofdinfrastructuur voor de auto (BAG) daarin. Een goede spoorverbinding tussen Groningen en Assen en de ontwikkeling en bereikbaarheid van het station van Assen is noodzakelijk. Voor het tot stand brengen van de wisselwerking tussen het tracé van de Zuiderzeelijn, de ontwikkeling van de locaties Centraal Station en Europapark en de afwikkeling van het regionale verkeer en het Kolibri OV-Netwerk is een nadere studie wenselijk.

Extra verstedelijkingsopgaven

De verwachting is dat de realisatie van de Zuiderzeelijn tot gevolg heeft dat de dynamiek in de regio zal toenemen. Er komen meer mensen in de regio wonen, er vestigen zich extra bedrijven en er komt meer verkeer. Deze mensen en bedrijven kunnen afkomstig zijn uit de Randstad (vanwege de snelle verbinding) maar ook uit het Noorden.

De regio houdt rekening met:

- een extra woningbouwopgave tot 2030 van zo'n 20 duizend woningen, waarvan een deel voor 2020 (Samen met de geprognosticeerde trend betekent dit circa 80 duizend nieuwe woningen tot 2030. Dat is 40 procent van de noordelijke verstedelijkingsopgave zoals die in het hoge scenario voor de ruimtedruk in de Vijfde Nota is opgenomen.)
- een extra opgave voor bedrijventerreinen (Eveneens op basis van 40 procent van de noordelijke opgave.)
- een toename van de behoefte aan kantoren. (De kantoorontwikkelingen kan plaatsvinden op locaties die al zijn voorzien: Stationsgebied, Europapark en de zones langs de hoofdinfrastructuur. Wel zal de toenemende vraag ertoe leiden dat op deze locaties veel meer in hoogbouw zullen moeten worden gerealiseerd.)

Afstemming infrastructuur en ruimtelijke inrichting

De realisatie van de Zuiderzeelijn en de verhoogde opgave vragen om een ruimtelijke strategie gericht op koppeling van locatiekeuzen voor wonen en werken. Verdergaande bundeling van de verstedelijking binnen de stedelijke centra aan de T-structuur en het optimaliseren van het ruimtegebruik in bestaand stedelijk gebied (waaronder ontwikkeling van intensiveringzones) is daarbij van groot belang.

De huidige inzet van de Regiovisie lijkt de Zuiderzeelijn goed te ondersteunen. De uiteindelijke keuzen voor situering van locaties in de T-structuur zullen in goede samenhang tussen de verschillende projecten gemaakt moeten worden. De mogelijkheid om door een bundeling van wonen bij Leek te komen tot een voorstadhalte van de Zuiderzeelijn is een onderwerp voor nader onderzoek.

Betekenis voor werkwijze en organisatie

- De verhoogde verstedelijkingsopgaven pleiten ervoor om nog zorgvuldiger om te gaan met de schaarse ruimte in de regio en in en bij de steden om ook voor de langere termijn voldoende uitbreidingsruimte te hebben.
- De organisatie van de regio en de gemeenten dienen in staat te zijn om te komen tot een versnelling van de bouwproductie en om meerdere complexe projecten tegelijk van de grond te trekken, vooral na 2010.

B. HET LANDELIJKE GEBIED (HET GROEN-BLAUWE NETWERK)

B.1. BESCHRIJVING VAN HET LANDELIJKE GEBIED

Het Regiovisie-gebied ligt op de overgang van een naar het noorden aflopend Drents Plateau en het lager gelegen kleigebied in Groningen. Daartussen heeft zich een laagveengebied gevormd. In het gebied zijn maar liefst zeven verschillende landschapstypen te onderscheiden, in een waaier gelegen rond de stad Groningen.

Door het gebied lopen verschillende beken die deels voor de (soms gekanaliseerde) afvoer van overtollig water zorgen. Er is een scheiding tussen het technisch beheerste watersysteem ('polders') in het kleigebied en een natuurlijk meebewegend watersysteem in de Drentse beken. De beken geven in sterke mate vorm aan het landschap.

In het gebied wordt een ecologische hoofdstructuur ontwikkeld, sterk gerelateerd aan de beeksystemen. Het Drentse Aa-gebied (Nationaal Beek- en Esdorpenlandschap), het Reitdiepdal en het gebied van Middag-Humsterland (Unesco-Erfgoedlijst) vormen zeer waardevolle cultuurhistorische landschappen.

De landbouw is de grootste grondgebruiker in de regio en daarmee tevens de drager van de aansprekende en eeuwenoude cultuurlandschappen. Vanwege de landschappelijke kwaliteiten en de diversiteit aan landschappen hebben met name de gebieden in Noord-Drenthe, Haren en Leek een belangrijke recreatieve functie voor de stedelijke bevolking in het netwerk.

Dit landelijke gebied komt de komende jaren onder druk te staan van toenemende verstedelijking die een beslag legt op de ruimte. Maar ook de ontwikkelingen op het gebied van landbouw, watersystemen en natuurontwikkelingen hebben gevolgen voor de wijze waarop de regio wordt ingericht en beleefd.

De centrale doelen voor het groen-blaue netwerk in de regio zijn:

- de kwaliteit en diversiteit van landschappen, die de regio zo uniek maken, te bewaken en nieuwe ontwikkelen daarop af te stemmen;
- samenhang en functiecombinaties zoeken tussen watersysteem, natuurontwikkeling, landbouw en recreatiefaciliteiten.

Deze paragraaf beschrijft de afzonderlijke programma's voor water, natuur, landschap, landbouw en recreatie, welke rol de onderscheiden deelgebieden binnen de regio innemen en welke samenwerking binnen de regio noodzakelijk is om de doelen te realiseren.

WATER

Inzet is het op orde brengen van het watersysteem door de inrichting van waterbergingsgebieden en kaveverhogingen en meer ruimte voor water te creëren in nieuwe en bestaande stedelijke gebieden en in het landelijk gebied (Dit geldt ook voor eventuele watertekorten, de waterkwaliteit, het grondwater en de waterketen). In beginsel zal de berging moeten worden gezocht in de veerkracht van het systeem zelf. De berging in geval van rampsituaties zal moeten worden gevonden in noodbergingsgebieden. Dit zullen in het algemeen natuur- en landbouwgebieden zijn die in dergelijke situaties worden geïnundeerd.

Voor waterberging in de regio Groningen-Assen voor de periode tot 2015) is circa 5100 hectare nodig. Het maatregelenpakket is opgenomen in actieprogramma van de stroomgebiedsvisies van provincies en waterschappen.

Voor de periode tot 2050 is voor het gehele stroomgebied van de beide waterschappen een totaal oppervlak nodig van 9400 hectare. (Uitgangspunt is een zogeheten inundatiefrequentie van 1:100, d.w.z. met kans van eens per 100 jaar.).

Water dient bij de te maken locatiekeuzen voor stedelijke functies en inrichting van gebieden, waarbij functieverandering van grond aan de orde is, als sturend element bij de afweging te worden betrokken. Daarvoor wordt de waterkansenkaart en de watertoets als instrumenten ingezet.

NATUUR

Tot 2018 moet van rijkswege 6.000 ha EHS-beheersgebied worden gerealiseerd en 12.000 ha EHS-natuurgebied. De ecologische hoofdstructuur wordt gevormd door grootschalige groenstructuren, zowel in Drenthe als in Groningen. De natuurontwikkelingszones in het gebied van het Eelder- en Peizerdiep

en in het gebied van de Drentse Aa moeten met elkaar worden verbonden door een robuuste verbindingzone. Aan de westzijde van Groningen wordt deze natuurzones weer verbonden met het kleigebied ten Noorden van Groningen. Het Hunzegebied zal in het kader van het Meerstad-project worden verbonden met het gebied rond het Schildmeer.

De inrichting van de ecologische hoofdstructuur geeft richting aan de ruimtelijke ontwikkeling binnen de regio. Dat betekent dat doorsnijding en aantasting voorkomen dient te worden en dat er binnen de T-structuur ruimte wordt geboden aan de benodigde verbindingen tussen de ecologische zones.

LANDSCHAP

Landschap is alles wat buiten zichtbaar is - of dat zou moeten zijn - vanuit het belevingsbehoefte van de bewoners, gebruikers en bezoekers. Deze willen een woon-, werk- en recreatieomgeving aanknopingspunten biedt voor herkenning. Een omgeving die men waardeert en waaraan men zich kan hechten. Naast een goede werking van de specifieke voorzieningen voor functies als water, natuur, verkeer, landbouw en cultuurhistorie is de toegankelijkheid van het landelijk gebied van groot belang.

In het Regiovisie-gebied komen een aantal landschapstypen voor. Voor elk van de gebieden die zich kenmerken door een landschapstype wordt een specifieke water- en ruimtelijke ordeningsstrategie (of omgevingsstrategie) ontwikkeld gericht op het handhaven en ontwikkelen van landschapskwaliteit. Landschapskwaliteit bestaat uit beeldkwaliteit, milieukwaliteit, ecologische kwaliteit en cultuurhistorische kwaliteit. Uitgangspunt is zoveel mogelijk natuur, landschap, en cultuurhistorisch waardevolle elementen in onderlinge samenhang te behouden en tegelijk de dynamiek in het gebied te benutten voor de verdere versterking en ontwikkeling van het landschap. Het opstellen van een landschapsontwikkelingsplan wordt benut om de bevolking te laten participeren in de ruimtelijke ontwikkelingen.

LANDBOUW

Voor het behoud van de waarden in het landschap is het functioneren van de landbouw cruciaal. Veranderende marktomstandigheden, kritischer consumenten, maatschappelijke wensen en het Europees landbouwbeleid stellen de landbouw echter voor nieuwe opgave. De regio vindt dat de landbouw als drager van de landschapsstructuur en als economische functie in het landelijk gebied perspectief moet worden geboden. In de gebieden met een technisch beheerst watersysteem zullen de mogelijkheden van de landbouw worden geoptimaliseerd. In de overige gebieden zal het proces van schaalvergroting binnen landenschappelijke structuur en omschakeling naar nieuwe vormen van landbouw en verbreding van de bedrijfsfuncties (bijvoorbeeld met taken op het gebied van zorg, natuur- en landschapsbeheer en water) worden gestimuleerd. Daarmee wordt de aantrekkelijkheid van het landelijk gebied vergroot en kan leefbaarheid worden gewaarborgd.

RECREATIE

In het gebied wordt een grote verscheidenheid aan accommodaties aangeboden: van eenvoudig kamperen bij de boer tot luxe erfgoedlogies. Investerings-, innovatie en kwaliteitsverbetering blijven noodzakelijk om te voldoen aan veranderende wensen van de consument en om te kunnen blijven concurreren met andere gebieden.

Met name in het Drentse deel van de regio is er een forse recreatiedruk merkbaar. Er worden nieuwe gebieden ontwikkeld en zodanig landschappelijk ingericht dat daarmee de toeristische druk binnen de regio kan worden afgeleid. Het gebied ten oosten van het Zuidlaardermeer wordt beter ontsloten voor de toerist met vaarverbinding, fiets- en wandelvoorzieningen. De beide provincies en drie Groningse en Drentse gemeenten werken aan een vaarverbinding van het Zuidlaardermeer met Oost-Groningen, waarbij de mogelijkheden om te voorzien in de toenemende behoefte om aan het water te wonen worden uitgebuit. In het gebied tussen de stad Groningen en Slochteren is het plan Meerstad in voorbereiding. Het voorziet in woningbouw, de aanleg van een groot meer en het realiseren van een grootschalige groenstructuur (GIOS en Ecologische Hoofdstructuur).

Voor de beide steden en in de schragende kernen zijn de verbindingen met het ommeland van groot belang. In deze verbindingen ontbreken nog steeds essentiële schakels. Bij de inrichting van stedelijke randzones zullen nieuwe verbindingen worden opgenomen.

GROEN IN EN OM DE STAD

Het beleid voor natuur en landschap wordt tevens gericht op het vergroten van de aantrekkelijkheid van de gebieden rond de stedelijke centra voor wonen, werken en recreatie. In de regio zal de aandacht met name gericht worden op een integrale aanpak van stedelijke uitbreiding en landschapsbouw bij Groningen (o.a. Meerstad), Assen (Assen-West), het gebied ten zuiden van Hoogezand-Sappemeer en bij Leek/Roden. Ook binnen de steden vraagt de groenontwikkeling aandacht. Binnenstedelijk groen, de stadsranden en landschapselementen buiten de steden worden met elkaar verbonden. Er wordt voor het regiogebied een beleid voor stadsranden en stedelijke uitloopgebieden geformuleerd.

B. 2 BESCHRIJVING VAN HET PROFIEL VOOR DEELGEBIEDEN

Gebied Zuid-oost

De beekdalen van de Drentse Aa en de Hunze vormen een belangrijk onderdeel van de groene 'mal' van de regio. De daar aanwezige waarden van natuur, landschap en de cultuurhistorische kenmerken zijn de basiskwaliteiten van het landelijk gebied die behouden dienen te blijven.

Het veenkoloniale deel kent een eigen identiteit. Het biedt mogelijkheden om te komen tot landschapsontwikkeling. Hier zouden 'landschapskamers' kunnen worden ingericht. In het verlengde van de historische structuur zou er per 'kamer' kunnen worden geëxperimenteerd met nieuwe vormen van ruimtegebruik voor wonen, werken en recreatie.

Gebied Zuid-west

Dit gebied vormt een belangrijk onderdeel van de groene 'mal'. De inzet is gericht op het ontwikkelen en in standhouden van landschappelijke kwaliteit. De verwachting is dat de rol van de landbouw zal veranderen en dat er mogelijk meer ruimte beschikbaar komt voor andere functies (bijv. natuur en recreatie).

Met het oog op het instandhouden van de basiskwaliteit in het gebied tussen Groningen en Assen is de verdere ontwikkeling van de kleinere kernen beperkt maar is in samenhang met de aanwezige hoofdinfrastructuur en langs het Noord-Willemskanaal enige ruimte voor inpassing van woningbouw die bijdraagt aan de landschapskwaliteit ('woonlandschap'). Bij Assen en Leek/Roden wordt het landschap ingericht ten behoeve van verstedelijking en stedelijke recreatie.

Gebied Noord

Het gebied vormt een belangrijk onderdeel van de groene 'mal'. De landschappelijke en cultuurhistorische waarde van het gebied is groot. De inzet is gericht op het ontwikkelen en instandhouden van de landschappelijke kwaliteit. Het is een belangrijke opgave om de verwachte dynamiek te koppelen aan de kwaliteiten van het gebied. Om de bestaande kwaliteiten te behouden moeten nieuwe ingrepen zorgvuldig worden ontworpen.

Het gebied is voor een deel bestempeld als Belvédère-gebied. Ook is een deel van het gebied (Middag-Humsterland) aangemeld voor plaatsing op de Werelderfgoedlijst van Unesco. Het Reitdiepdal is een potentieel Nationaal Landschap.

Het aantrekkelijke, authentieke landschap wordt gekenmerkt door veel cultuurhistorische monumenten, rust, ruimte en natuur. Het landschap dient evenals de leefbaarheid in het gebied te worden versterkt. Kansen liggen er vooral voor de toeristisch recreatieve functie. Wandel- en fietsroutes moeten worden gecompleteerd tot een samenhangend net.

De landbouwsector in het gebied is gezond. Dit heeft te maken met goede productieomstandigheden. De beheersfunctie van de landbouw kan worden versterkt. Om de bestaande kwaliteiten te behouden moeten ingrepen als wegaanleg, dorpsuitbreidingen, bedrijventerreinen en agrarische bebouwing zorgvuldig worden ontworpen.

De schakelgemeenten Bedum, Ten Boer, Winsum en Zuidhorn

De zogenaamde schakelgemeenten hebben elke een gemeenschappelijke rol in het landelijk gebied:

- Het woningbouwprogramma gericht op eigen behoefte en doorgroei, op maat gesneden woonzorgsystemen om de vergrijzing het hoofd te bieden en het beheer en de herstructurering van de bestaande woningvoorraad

- Een optimaal voorzieningenaanbod bieden op het gebied van winkels, zorg- en gezondheidsinstellingen en middelbaar onderwijs
- Versterking van het voorzieningenniveau, de woon- en verblijffuncties en de dynamiek van de hoofdkern door revitalisering van het centrum aan de hand van het opstellen en uitvoeren van integrale complannen
- De toenemende mobiliteit opvangen door optimalisering van vervoersstromen waarbij nadrukkelijk wordt gekozen voor de inzet van nieuwe collectieve vervoersvoorzieningen
- Voldoende bedrijventerreinen voor lokale en regionale werkgelegenheid
- Uitwerken van de relatie met de stad Groningen en de overgang van het landelijke gebied naar het stedelijke milieu (stadsrandzones).

B.3. DE SAMENWERKINGSINZET

Het is een regionale verantwoordelijkheid om de kwaliteiten in het landelijk gebied onder druk van doorgaande verstedelijking te waarborgen. Op regionaal niveau wordt een regiopark gestalte gegeven overeenkomstig de intenties van de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening. De ontwikkeling van een regiopark krijgt gestalte in de volgende deelprojecten:

1. Regionaal Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

Het op te stellen regionaal landschapsontwikkelingsplan vormt een integrale ontwikkelingsstrategie voor het landelijk gebied binnen de regio en biedt een kader voor de uitvoeringsactiviteiten van provincies en gemeenten binnen de regio en in de onderscheiden deelgebieden. Inzet is te bereiken dat:

- de kwaliteit en diversiteit van landschappen, die de regio zo uniek maken, te bewaken en nieuwe ontwikkelen daarop af te stemmen;
- er samenhang en functiecombinaties ontstaan tussen watersysteem, natuurontwikkeling, landbouw en recreatiefaciliteiten.

Dit LOP neemt de uitvoering van gebiedsgerichte uitvoeringsprogramma's van de deelgebieden en de ontwikkeling van gemeentelijke landschapsplannen niet over maar zet ze in regionaal perspectief. De gemeentelijke LOP's die al in ontwikkeling zijn kunnen als bouwsteen fungeren voor het regionaal LOP. Met het ontwikkelen van aanvullend financieringsinstrumenten kan een regionaal LOP voor uitvoering in deelgebieden van betekenis zijn.

2. Realisatie groen-blauwe zones

Projectmatige aanpak van de groen-blauwe zones van Eelder- en Peizerdiep/Reitdiep, Drentse Aa/Hunze en Middag-Humsterland door het bundelen en combineren van maatregelen en prioritering van middelen die leiden tot een effectieve en efficiënte uitvoering van de regionale opgaven voor het groen-blauwe netwerk.

Het project leidt tot het:

- doorkoppelen regionale watersystemen en inpassing waterberging
- uitvoeren en doorkoppelen Ecologische Hoofdstructuur
- inpassing waterberging
- ontwikkeling meren en uitbouw vaarrecreatiesysteem vanaf het Zuidlaardermeer in oostelijke richting

3. Gebiedsgerichte projectontwikkeling

Gebiedsgerichte beleidsuitvoering in de gebieden Eelder- en Peizerdiep, Drentse Aa, Reitdiepzone en Midden Groningen.

Waar een transformatie in het ruimtegebruik wordt verwacht als gevolg van ontwikkelingen in de landbouw (vooral in het Drentse deel van de regio) worden de mogelijkheden aangegrepen om te komen tot een ontwikkelingsgerichte aanpak, waarbij in samenwerking met marktpartijen en maatschappelijke instellingen het landschappen een nieuwe impuls krijgt met functiecombinaties en nieuwe functies (waaronder landschappelijk wonen).

HOOFDSTUK 4. DE ORGANISATIE

4.1. UITVOERING

Uitvoering regionale programma's en projecten

De Regiovisie vormt de basis voor de uitwerking van opgaven en projecten door de provincies en de gemeenten. Een belangrijk deel van de programma's en projecten organiseren en financieren de deelnemende partijen zelf. De regio-organisatie treedt niet de feitelijke uitvoering van deze opgaven. De gemeenten en provincies organiseren zelf de samenwerking met waterschappen, maatschappelijke instellingen, marktpartijen en betrekken burgers bij de planvorming en uitvoering van projecten.

Bij een aantal projecten echter is sprake van een nadrukkelijke regionale regie om tot uitvoering te komen. De samenwerkingsinzet op het gebied van wonen, werken, mobiliteit en voor het landelijk gebied leidt tot de ontwikkeling van regionale projecten, met inzet vanuit de regionale projectorganisatie en financiële middelen uit gezamenlijk te creëren fondsen. Ook bij de regionale projecten is de inzet gericht op het genereren van betrokkenheid van diverse partijen. (overheden, maatschappelijke instellingen en marktpartijen)

Monitoring

De keuzen in de Regiovisie, de programma's voor de verschillende thema's en de regioprojecten zijn alle gebaseerd op een zo goed mogelijke inschatting van toekomstige ontwikkelingen en daarbij benodigde maatregelen. Het is daarom belangrijk om te weten of die ontwikkelingen zich ook daadwerkelijk voordoen en of de gekozen maatregelen nog voldoen om de regio op koers te houden.

Monitoring betekent dus dat de Stuurgroep en Raden en Staten regelmatig (per kwartaal, per jaar) een compacte rapportage krijgen voorgelegd over de ontwikkelingen, voortgang van programma's of projecten, een analyse van de ontwikkelingen en de gevolgen daarvan voor de visie en de uitvoering en een voorstel voor eventueel te treffen maatregelen in verband met significante afwijkingen.

4.2. COMMUNICATIE

Het is voor het behalen van goede resultaten van grote betekenis dat communicatie naar en met de verschillende doelgroepen op een adequate en constante manier georganiseerd wordt.

Voor alle betrokken partijen moet nut en noodzaak van de samenwerking in regioverband worden onderschreven en tevens moet de Regiovisie als prioritair bij alle partners te boek staan.

Dit zijn voorwaardelijke uitgangspunten voor continuïteit, effectiviteit en het succes van de Regiovisie.

Interne communicatie

Een goed georganiseerde **interne communicatie** is van groot belang voor het creëren en behouden van draagvlak binnen de Regiovisie. Uitgangspunt is dat iedere partner een eigen verantwoordelijkheid heeft in de interne communicatie. Vanuit de partners zijn verschillende personen betrokken bij de Regiovisie. Zij nemen deel aan respectievelijk het dagelijks bestuur, de stuurgroep, de projectdirectie, het contactbeeraad en de regiegroep communicatie.

Elke partner (gemeente of provincie) organiseert in eigen huis een overlegvorm waardoor de Regiovisie Groningen-Assen binnen de organisatie op de agenda komt te staan. De directbetrokkenen van een partner bij de Regiovisie aangevuld met sector- of themadeskundigen uit de eigen organisatie, kunnen worden ondergebracht in een Klankbordgroep Regiovisie.

Zowel de Klankbordgroepen van alle partners als het Projectbureau Regiovisie kunnen een rol spelen in de **communicatie naar raadsleden en statenleden**. Dit kan bijvoorbeeld door het organiseren van themabijeenkomsten om zo draagvlak voor de Regiovisie te behouden.

Het onderwerp Regiovisie zou regelmatig op de agenda moeten staan bij raadsvergaderingen en statenvergaderingen. Daarnaast moet worden bekeken of het zinvol is om binnen raden en staten een aantal mensen te benoemen als contactpersonen voor de Regiovisie.

De raads- en statenleden worden uiteraard ook door middel van de algemene communicatiemiddelen zoals de digitale nieuwsbrief Regiovisie op de hoogte gebracht van ontwikkelingen binnen de Regiovisie en over de voortgang van projecten.

Externe communicatie

Met betrekking tot externe doelgroepen onderscheiden we de inwoners van de regio in het algemeen en specifieke maatschappelijke (belangen)organisaties, zoals de Groene coalitie. Ook belangrijk zijn andere overheden zoals Rijk en EU. Door middel van algemene communicatiemiddelen kunnen deze doelgroepen op de hoogte blijven van ontwikkelingen binnen de Regiovisie en over de voortgang van projecten.

4.3. SAMENWERKING

Samenwerking in netwerken

Het functioneren als nationaal stedelijk netwerk vraagt inzet van de regio op samenwerking met het rijk over de invulling van de rol op (inter)nationaal niveau en afstemming met andere netwerken op nationaal niveau en binnen Noord-Nederland.

- De regio zet daarbij in op een gezamenlijke uitvoering van de Regiovisie vanuit het rijksbeleid. Rijksnota's en toepassing van rijksinstrumenten dienen de ontwikkeling van het nationaal stedelijk netwerk faciliteren, zowel beleidsmatig als financieel (Nota Ruimte, Nota Mobiliteit, MIT, Nota Grondbeleid, etc.).
- De regio zet verder in op samenwerking met en afstemming tussen de stedelijke regio's aan de noordelijke ontwikkelingsas (A7 zone, Westergo-zone, Noordvleugel Randstad). De beide provincies en beide steden participeren hiervoor binnen de organisatie voor het opstellen van het Masterplan ZZL en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland. Met de steden als Leeuwarden en Emmen wordt jaarlijks bestuurlijk overleg gevoerd over gemeenschappelijke zaken.
- De regio zet ook in op samenwerking met internationale netwerken en steden als Bremen en Hamburg. Deze krijgt vorm middels participatie van de provincies in NHI verband. Er wordt actie ondernomen om met regio's in Duitsland en Scandinavië te komen tot een project voor een noordelijke vervoersas (doortrekken ZZL).
- In het project Town-net, met provincie Drenthe als trekker, wordt gestreefd naar uitwisseling van deskundigheid en ervaring over het inrichten van stedelijke netwerken met stedelijke regio's in het Noordwesten van Europa.
- De regio zet tenslotte in op samenwerking met de gemeenten rond de regio als Veendam, Delfzijl en Eemshoek. Met deze gemeenten worden zonodig (op termijn) afspraken gemaakt over te onderscheiden thema's of regioprojecten (bijvoorbeeld ontwikkeling van logistieke bedrijventerreinen gekoppeld aan A7, N33 en spoor, betrokkenheid bij Kolibri OV-Netwerk, economische samenwerking).

Samenwerking met marktpartijen en maatschappelijke instellingen

De regio is ervan doordrongen dat voor de ontwikkeling van de gewenste woningbouw, bedrijvigheid en bedrijvenlocaties, infrastructuur en vervoer, voorzieningen en zorg, watersystemen en ecologische verbindingen, landschapsherstel en vele andere zaken de inzet van marktpartijen en maatschappelijke instellingen van groot belang is. De regiopartijen zijn er op uit om de samenwerking met deze partijen tot stand te brengen en gezamenlijk te komen tot investeringen en uitvoering van maatregelen binnen maatschappelijk randvoorwaarden.

De samenwerking komt op regioniveau tot stand in de vorm van een voortzetting van een klankbordgroep van maatschappelijke instellingen die de Stuurgroep adviseert over ontwikkelingen en voorstellen en de deelname van partijen in de uitvoeringsorganisatie van de regioprojecten. Daarnaast hebben de regiopartijen de afspraak om relevante partijen te betrekken bij de planvorming en uitvoering van de ontwerpvoorstellen voor gebieden en kernen.

4.4. FINANCIËN

Met de vaststelling van de geactualiseerde Regiovisie en het bijbehorende convenant dient ook de bekostiging van de regionale ambitie te worden geregeld. Voor het jaar 2004 wordt de bijdrage volgens het huidige convenant nog één jaar voortgezet. Vanaf 2005 wordt op basis van het meerjareninvesteringsprogramma en de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's de regiobijdrage vastgesteld. Voor inzicht in de bijdragen van de deelnemende partijen wordt verwezen naar bijlage 2.

Financieringsstrategie

De financieringsstrategie van de regio is gericht op de volgende zaken:

- Er komen afspraken met de rijkspartners over de inzet van middelen. De intenties die van beide kanten reeds zijn uitgesproken in het kader van de verstedelijkingsafspraken, vormen de basis om voor de ontwikkeling van de regio een regiocontract af te sluiten.
- De regiopartners zelf maken middelen vrij om het regionaal deel van de gewenste investeringen te leveren.
- Er wordt inbreng van privaat kapitaal tot stand gebracht bij de uitvoering van regioprojecten in de vorm van zogeheten PPS-constructies. Bij de investeringen die vanuit private partijen reeds worden ondernomen (in woningbouw, bedrijvigheid, recreatie, groenprojecten enzovoort) wordt gezocht worden naar koppeling met uitvoering van projecten die voortkomen uit ontwerpgegevens voor kernen en gebieden.

Meerjareninvesteringsprogramma

Het kader voor de financiële inspanning van de deelnemers in het regionale convenant wordt gevormd door het meerjareninvesteringsprogramma. In dit programma wordt het voornemen voor de langere termijn van de regio in programma's en de bijbehorende financiële regionale component vastgelegd. Op basis van dit programma wordt de bijdrage van de regiodeelnemers tot uitdrukking gebracht. Hiermee beschikken de gemeenten en provincies tevens over informatie ten behoeve van de meerjarenbegroting van de eigen huishouding.

Met de vaststelling van het meerjaren – investeringsprogramma hebben de deelnemers in de Regiovisie zich inhoudelijk en financieel op hoofdlijnen gecommitteerd voor de periode tot 2020. Op basis van monitoring en gewijzigde inzichten heeft de Stuurgroep jaarlijks de gelegenheid het meerjarenbeeld bij te stellen.

Uitvoeringsprogramma

De nadere uitwerking van het meerjareninvesteringsprogramma vindt plaats aan de hand van het uitvoeringsprogramma. Een uitvoeringsprogramma bevat projecten, die op meerdere jaren betrekking kunnen hebben en die direct of op korte termijn feitelijk uitvoeringsgereed zijn.

Jaarlijks stelt de Stuurgroep het uitvoeringsprogramma vast. In het betreffende programma wordt tevens rekening gehouden met een jaarlijkse uitgavenpost ten behoeve van de met de apparaatskosten van het projectbureau en de financiële middelen voor relatief kleine regionale projecten.

De uitvoering van de regionale projecten in de uitvoeringsprogramma's vindt plaats onder regie en verantwoordelijkheid van de direct belanghebbende gemeente of provincie. De financiële betrokkenheid van de regio in de regionale projecten komt tot uitdrukking in het verstrekken van een financiële bijdrage aan de betreffende partij. Aan de regionale bijdrage zijn nadere voorwaarden verbonden.

4. 5. DE REGIO-ORGANISATIE

Het regionale samenwerkingsverband dient slagvaardig, flexibel, transparant te functioneren waarbij de zeggenschap van de deelnemende partijen is gewaarborgd. De regio acht de organisatie, waarbij op basis van vrijwilligheid afspraken tussen de regiopartijen worden gemaakt, voor de komende jaren voldoende basis om de ambitie waar te gaan maken. Eventueel worden na besluitvorming in de Stuurgroep uitvoeringstaken overgedragen aan een gemeenschappelijk orgaan. De regionale organisatie heeft de volgende structuur:

Stuurgroep (SG)

In de Stuurgroep zijn alle regiopartijen op collegeniveau vertegenwoordigd. De Stuurgroep is het orgaan waar de bestuurlijke samenwerking gestalte krijgt en waarin afspraken worden gemaakt over de regiozaken. Met het aanwijzen van het Kolibri-project en het BAG-pakket als regioprojecten is volgens afspraak de volledige integratie tussen de organisatie van de Regiovisie en van Kolibri en BAG tot stand gekomen.

De bestuurlijke samenwerking vindt plaats op basis van regionale solidariteit, onderlinge openheid, geven en nemen, samen anticiperen op trends en nieuwe ontwikkelingen en gezamenlijk naar buiten optreden. Er is sprake van gelijkwaardigheid tussen de regiopartners, waarbij een goede balans tussen gemeentelijke en provinciale autonomie en de regionaal belangen wordt gezocht.

Vanuit de Stuurgroep is een dagelijks bestuur (DB) gevormd. De voorzitter van de Stuurgroep en het DB is het eerste aanspreekpunt voor de projectmanager. Het DB fungeert daarbij als opdrachtgever voor de projectmanager en de ambtelijke projectorganisatie.

Rol van raden en staten

De raden en staten stellen de Regiovisie en het bijbehorend convenant vast en zijn daarmee verantwoordelijk voor het nakomen van de gemaakte afspraken over de regionale ontwikkeling. De raden en staten beslissen over de financiële inzet van de regio in projecten en over de voor de uitvoering benodigde organisatie en werkzaamheden.

De Stuurgroep legt de begroting, de halfjaarlijkse rapportage en voorstellen voor wijziging van de Regiovisie, programma's en te realiseren regioprojecten aan raden en staten voor. Met het oog hierop worden raden en staten nauw betrokken bij de regio en vanuit de regio en vanuit hun eigen organisatie voorzien van de benodigde informatie. Vanwege het duale stelsel kunnen raden en staten uiteraard zelf initiatief nemen tot het doen van voorstellen over regiozaken.

Rol van de provincies

De provincies zijn een gelijkwaardige partner in de regionale samenwerking maar vervullen tegelijk vanwege hun bovengemeentelijke taken een regiefunctie. Dit komt tot uitdrukking in hun functie als voorzitter resp. vice-voorzitter van de Stuurgroep maar ook in hun stimulerende en coördinerende activiteiten richting gemeenten, rijk en maatschappelijke groepen.

Tevens verzorgen de provincies de belangenbehartiging voor de regiozaken binnen het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) en bij hun contacten met rijk en binnen de EU. De provincies verankeren de Regiovisie in hun omgevingplan en hanteren bij de uitvoering van hun wettelijke taken voor plannen van gemeenten en waterschappen de inzet van de Regiovisie.

Ambtelijke organisatie

Gekozen is voor een model, waarbij de uitvoering zoveel mogelijk door de bestaande ambtelijke organisaties plaats vindt. De projectmanager, ondersteund door een klein projectbureau fungeert als opdrachtnemer van het DB. De projectmanager zit de projectdirectie voor, die als taak heeft het zorgdragen voor het adequaat functioneren van de regionale organisatie en het adviseren van het bestuur. Het ambtelijk contactberaad, waarin alle partijen zitting hebben, evenals de waterschappen draagt zorg voor de inbedding van het gedachtegoed van de regiovisie in de eigen organisatie en voor de inzet aan werkzaamheden voor de regio vanuit de eigen organisatie. Verder wordt de nodige interne en externe communicatie gemeenschappelijk voorbereid in een regelmatig overleg met alle betrokken communicatieadviseurs.

Klankbordgroep

Bij de actualisering van de Regiovisie in 2002 is een klankbordgroep ingesteld om van vertegenwoordigers van het rijk, bedrijfsleven, maatschappelijke instellingen en kenniscentra adviezen te krijgen over de koers voor de regio. Deze klankbordgroep zal worden voortgezet. Het is de bedoeling is om op basis van een actieve inbreng van deelnemende partijen te komen tot strategievorming voor de uitwerking en uitvoering van de regionale ontwikkeling met een brede maatschappelijke basis.

Bijlage 1 Bevolkingsontwikkeling en woningaantallen

De laatste vijf jaar is het aantal inwoners van de regio enigszins toegenomen. Er kwamen ongeveer 16.000 mensen bij zodat er nu in totaal zo'n 434.000 inwoners zijn. Dit is enerzijds een gevolg van het saldo van geboorte en sterfte maar vooral het gevolg van de migratie. Elk jaar komen veel nieuwe mensen naar de regio en elk jaar vertrekken er ook weer een groot aantal. Deze groei is sneller gegaan dan verwacht en komt zo'n 7000 uit boven de prognose van 1997. Vooral in de steden Groningen en Assen heeft deze toename plaatsgevonden terwijl er in gemeenten als Hoogezand-Sappemeer, Haren en Noordenveld sprake is geweest van geen of weinig toename.

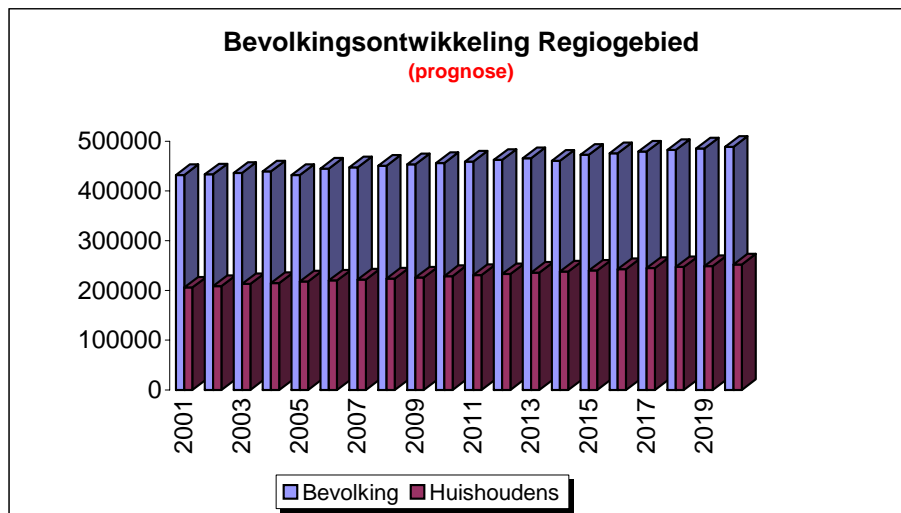
Aannames in de prognoses

Voor de bevolkingsprognoses van de regio is als uitgangspunt gekozen dat er onverminderd ambitieus doorgewerkt wordt aan een aantrekkelijk leefmilieu met voldoende passende en gevarieerde woningen en goede mogelijkheden voor de economie om zich te en een uitstekende bereikbaarheid.

Ondanks het feit dat de economie zich op dit moment minder sterk ontwikkelt, is het realistisch om voor de langere termijn uit te gaan van een vrij matige groei van zo'n 2 procent. Het positieve saldo van geboorte en sterfte zal langzaam afvlakken en op de (zeer) lange termijn – dat wil zeggen na 2030 – zelfs overgaan in een geringe afname. De vergrijzing gaat voorlopig onverminderd door. Procentueel zal het aantal senioren de komende jaren flink toenemen en zal het aandeel van de 'middengroepen' relatief sterk afnemen.

De migratie vanuit het buitenland en vooral het aantal asielzoekers is recent sterk afgenomen. Of dit een blijvende ontwikkeling zal blijken, is de vraag. Voorzichtigheidshalve gaan de prognoses ervan uit dat deze daling voor een belangrijk deel gecompenseerd wordt door een groeiende binnenlandse migratie naar de regio vanuit de rest van Nederland.

In totaal zullen er naar verwachting gemiddeld 2000 tot 2500 mensen per jaar in de regio bijkomen in plaats van de 3000 van de afgelopen jaren. Hiervan wordt circa 70 procent veroorzaakt door het migratiesaldo. Dit betekent dat de regio Groningen-Assen er in 2020 zo'n 489.000 inwoners zal tellen en in 2030 ongeveer 520.000.

Zoals al eerder aangegeven blijft een toename van de bevolking tot het jaar 2030 met 85.000 personen een prognose die onderhevig is aan vele veranderingen en onzekerheden. Naast nationale en internationale ontwikkelingen is de positie van de regio ten opzichte van de omgeving van belang. Zo zal de aanleg van de Zuiderzeelijn grote invloed op de aantallen uitoefenen. De concentratie van werkgelegenheid en voorzieningen zal daardoor nog sterker zal komen te liggen in de regio Groningen-Assen. Daarnaast

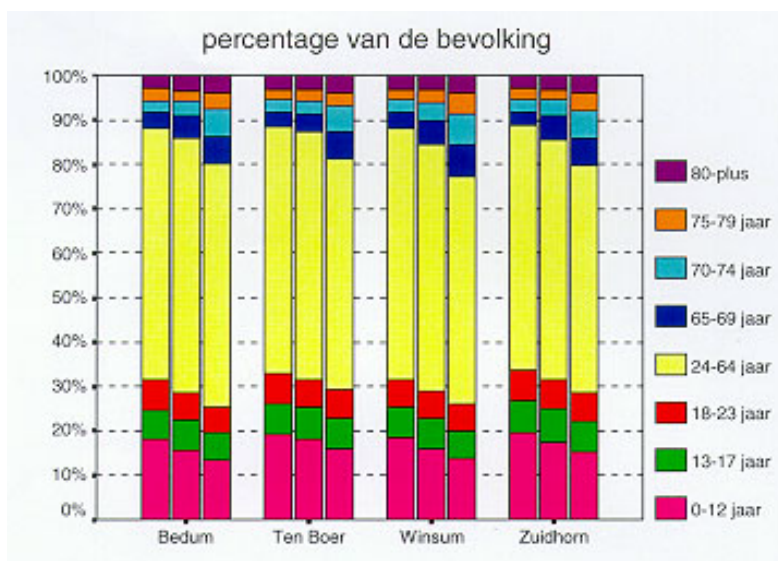
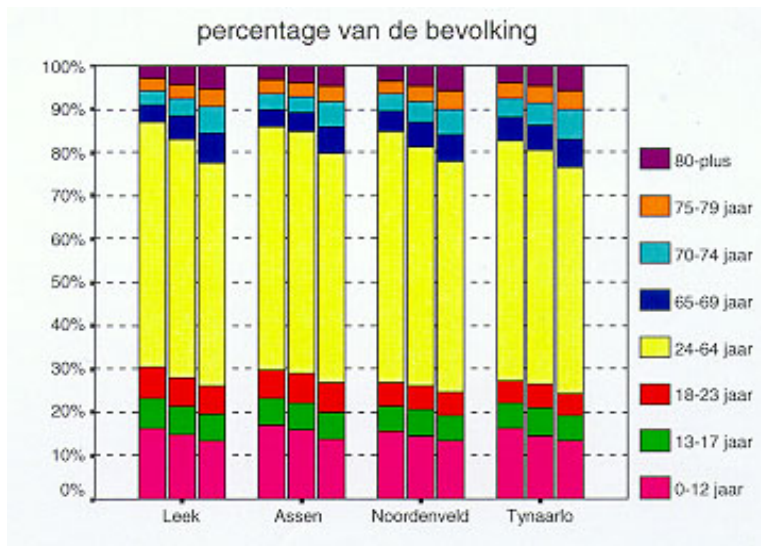
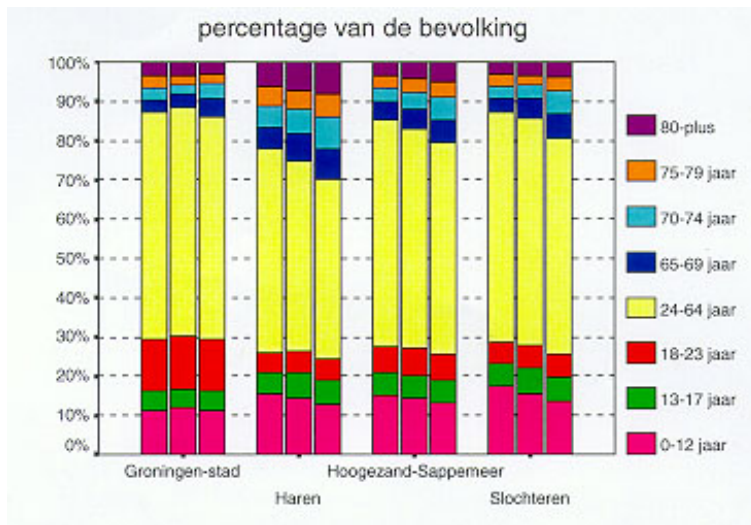
zal een flink aantal extra mensen van elders kiezen voor de regio. Grof geschat zullen de aantallen van 2030 dan al in 2020 gehaald moeten kunnen worden.

Vooralsnog legt de regio de horizon van zijn bevolkingsprognoses in 2020 met een doorkijk naar 2030. Elke vier jaar zal opnieuw de balans moeten worden opgemaakt.

Leeftijdscategorieën

Wanneer we naar de verschillende leeftijdscategorieën kijken blijkt dat er overal sprake is van vergrijzing. Deze is echter niet heel extreem van aard. Haren is relatief de oudste gemeente. In 2020 is hier naar verwachting 30 procent van de bevolking 65 jaar en ouder is. De oudste categorie, de 80-plussers, neemt slechts gering toe. In Groningen - de 'jongste' gemeente in de regio - nemen de twee oudste categorieën in de toekomst. zelfs af

(Leeftijdsprognose per gemeente, resp. in 2000, 2010 en 2020)

In de Drentse gemeenten en in Leek is sprake van een geleidelijke vergrijzing tot 2020. De sterkste vergrijzing treedt op in de gemeente Leek. In deze gemeenten is ook sprake van een relatief grote groei van het aantal 80-plussers.

Deze gemeenten zijn op dit moment relatief jong. Opvallend is dat de vergrijzing hier de komende jaren het hardst zal optreden. Vooral geldt dat in de periode 2010-2020 voor de groep 65-74 jarigen.

Ontwikkeling aantallen huishoudens

De individualisering, die zich al lange tijd voordoet, en vooral de vergrijzing spelen een dominante rol bij de ontwikkeling van het aantal huishoudens. Bovendien neemt dat aantal ook toe door de toename van bevolking.

Op basis van de bevolkingsprognose per leeftijdsgroep is een raming gemaakt van het aantal huishoudens. Elke leeftijdsgroep heeft immers een specifieke woningbehoefte. De percentages, die hierbij gebruikt worden, zijn gebaseerd op huishouden-statistieken per gemeente/regio en op het regionaal woningbehoefte-onderzoek (WBO) dat het rijk periodiek uitvoert. Verwacht wordt dat het aantal huishoudens relatief sterk zal blijven groeien, maar dat deze groei op langere termijn steeds minder groot wordt.

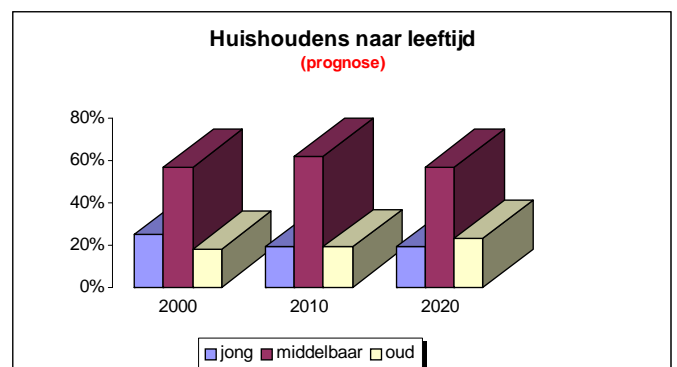
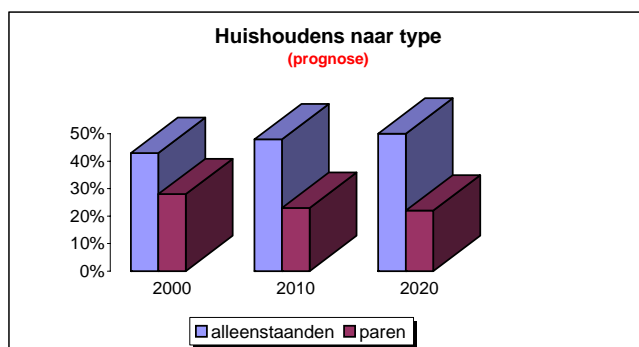
In 2020 zal de regio circa 490.000 inwoners en 252.000 huishoudens tellen. In 2030 zullen dat resp. circa 520.000 inwoners en 271.000 huishoudens zijn

Tabel 1a: toename bevolking en huishoudens in regio Groningen-Assen

Jaar	Toename bevolking	procent	toename huishoudens	procent
2002-2009	22.000	6%	20.000	11%
2010-2019	33.000	7%	23.000	10%
2020-2029	30.000	6%	19.200	8%

De sterke toename van huishoudens is gebaseerd op de verwachting dat:

- sterk groeiend aandeel alleenstaanden
- constant aandeel gezinnen
- afnemend aandeel echtparen zonder kinderen
- sterk groeiend aandeel ouderen
- stijgend welvaartsniveau met afnemend aandeel huishoudens met laag inkomen

Effecten eigen beleid regio op prognoses

Het beleid dat de komende tijd wordt ingezet, zal uiteindelijk een behoorlijke invloed op het resultaat hebben. De realisatie van de Zuiderzeelijn zal het aantal inwoners doen stijgen en daarmee opgave t.a.v. wonen en werken vergroten. De concentratie binnen Noord-Nederland zal nog nadrukkelijker plaatsvin-

den in de regio Groningen-Assen en er zal een overschot optreden vanuit de rest van ons land. Al eerder is geschat dat er dan rekening moet worden gehouden met een extra bevolkingsaantal van ongeveer 30.000 mensen en een toevoeging van zo'n 20.000 huishoudens in de periode tot 2020 en dat is gelijk aan het aantal dat in het andere geval voorzien is in de periode tussen 2020 en 2030.

Bevolkingsprognoses voor kernen of gemeenten hebben dan ook niet zoveel zin. Zij zijn vooral gebaseerd op de trend van de afgelopen jaren en anticiperen veel minder op de toekomst. Daarom zullen de resultaten van het regionale beleid regelmatig moeten worden onderzocht en zal aan de hand daarvan de programma's eventueel moeten worden aangepast.

Bijlage 2 Tabel bijdrage deelnemende partijen in de Regiovisie

bedragen in
euro's

Deelnemer in regiovisie	Huidige bijdrage per jaar	Bijdrage min./max. vanaf 2005 per jaar voor het totale meerja- renprogramma	
		minimaal	maximaal
<u>Provincie:</u>			
Groningen	908.000	908.000	6.818.000
Drenthe	454.000	454.000	3.409.000
<u>Gemeente:</u>			
Groningen	1.216.000	1.216.000	5.142.000
Assen	762.000	762.000	3.223.000
Hoogezand-Sappemeer	299.000	299.000	1.266.000
Leek	132.000	132.000	556.000
Noordenveld	209.000	209.000	883.000
Tynaarlo	245.000	245.000	1.036.000
Haren	64.000	64.000	269.000
Slochteren	41.000	41.000	173.000
Zuidhorn	64.000	64.000	269.000
Bedum	41.000	41.000	173.000
Winsum	64.000	64.000	269.000
Ten Boer	41.000	41.000	173.000
Totaal	4.538.000	4.538.000	23.657.000

Toelichting bij de tabel

- In de tabel is vanaf 2005 een bandbreedte weergegeven waarbinnen de jaarlijkse bijdrage van de regiopartners zich bevindt. De bandbreedte is gebaseerd op het meerjaren investeringsprogramma. In dit programma wordt rekening gehouden met een rijksbijdrage in Kolibri van 40%.
- De bijdrage voor 2004 is gelijk aan de huidige bijdrage.
- De feitelijke bijdrage van de regiopartners wordt bepaald aan de hand van jaarlijks vast te stellen uitvoeringsprogramma's. Een uitvoeringsprogramma bevat projecten die direct of op korte termijn kunnen worden gerealiseerd. Deze projecten kunnen een looptijd hebben van meerdere jaren.
- De feitelijke betaling van de bijdrage is gekoppeld aan de daadwerkelijke realisatie van de uitvoeringsprogramma's. De bijdrage wordt daarom achteraf beschikbaar gesteld.

- De verdeling van de regiobijdrage over de deelnemende gemeenten en provincies vindt plaats volgens vaste verdeelsleutels. Daarbij wordt het volgende onderscheid gemaakt: Bij Kolibri wordt de regionale bijdrage als volgt verdeeld: 50% is voor rekening van de beide provincies en 50% voor de 12 gemeenten. Verder is bij 'deelprojecten' in het plan Kolibri 20% van het regioaandeel in de projectinvestering voor rekening van de direct belanghebbende. Dit 20%-deel wordt niet betrokken bij de berekeningen van de regionale bijdragen door de deelnemers. Het overige programma wordt verdeeld tussen de deelnemers in de Regiovisie volgens de verdeelsleutel van het convenant van 14 juni 1999.
- De middelen voor kleine regionale projecten zijn opgenomen in de tabel. De inzet van deze middelen wordt vastgesteld in het uitvoeringsprogramma.
- Verdere uitwerking van de afspraken rondom financiën worden opgenomen in het geactualiseerde uitvoeringsconvenant Regiovisie Groningen – Assen 2030.